

SLNEČNÍK

KULTÚRNO-LITERÁRNY ČASOPIS

1

08 / 2015

Milí potenciálni čitatelia,

dostáva sa vám do rúk (pár vyvoleným jedincom) poväčšine skôr binárne na obrazovku nešpecifikovaného formátu a kvality – pilotné číslo kultúrneho časopisu Slniečnik. Má za sebou pomerne krátku históriu, konkrétne 4 čísla, no s preexponovane dlhou odmlkou približne desiatich rokov. Čo bude hlavným cieľom a zámerom novovytvorenej redakčnej rady, spraviť to presne naopak. Či sa nám to podarí, sudcom a katom v jednej podobe bude čas. Pevne verím, že to neostane iba pri slovách, ktoré majú moc skôr ničieť ako tvoriť. Odporujem si? Veď samotný Slniečnik oživujú slová a za slovami sa skrýva tvorivosť. Ale na realizáciu toho všetkého je potrebná vôľa. Bez nej by všetko ostalo niekde vo vzduchoprázdne každého

z nás. Avšak spojivo medzi nami – ľudmi s rozdielnymi povahami, pohlaviami, názormi a životnými postojmi, tými, ktorí sa spolupodieľali na vzniku – je cesta, „ktorá má srdce“, vyjadrená práve esenciou vytvárať. V prvom rade chcem poďakovať vám. O nič menej dôležitejší nie ste ani vy, čitatelia. Vás prosím, aby ste nám napísali na náš redakčný email slnecnik.redakcia@gmail.com, či už pochvalne alebo hanlivo, čo sa vám páči a čo nie, aká sekcia vám chýba a ktorej je nadbytok, ale ozvite sa aj, ak by ste chceli niečím prispieť do obsahu. Takisto aj vy môžete stáť pri zrode a raste trojmesačníka Slniečnik. Nakoniec vám všetkým želám príjemné brázdenie po slobodnom a neohraničenom priestore nášho znovuzrodeného fénixa. Pardon! Slniečnika.

Juraj Majtán

(POVERA)

kto pridlho hľadá
na korene stromov nad zemou
prepletú sa mu mimovoľne
ruky ich pulzom
bude tichá modlitba
vyklopkávaná končekmi prstov
na čelo

tam v lese býva
jeho bludička
tam v lese býva

kto pridlho hľadá z výšky
veže na zem rozostrie sa mu
pohľad do nenávratna presiahne
zrakom tých dolu bude si napchávať
vrecká burinou a recitovať
milé veršičky kadekomu
kadekomu

tam v lese býva
jeho bludička
tam v lese býva

poézia

(RANNÁ ZÁLOŽKA)

Večne sa budím do strnulej
polohy čitateľa brožovaného braku
keď ma ráno kriesi naslineným
prstom obracia vo mne
strany a pohoršuje sa nad zahnutými
rožkami zabúdam číslo
kde ma opustilo s-
vedomie

už nespím prší
v rádiových vlnách
riad drkoce ako kupé vlaku
studené
leto fabuluje za mňa

(nahmatal som si hrčku
pri srdci čo nebolí
tak čakám kedy zo mňa papier
všetok ranný kúpeľ vysaje)

(ARS LONGA...)

Na steny jaskýň v Altamire
sa čmáralo a hodnota týchto malieb
je v širokej verejnosti považovaná
za nevyčísliteľnú je ohromujúce
čo dokážu ľudské ruky
na steny spaľovacích komôr v Osvienčime
sa škriabalo nechtami

(OTČENÁŠ CESTOVATEĽA)

Vysyp mi z rukáva dve holé krevety,
surovo úprimné, so štipkou soli mora,
spočítaj úlety, jediným rezom zhora
rozkrájaj ananás diaľkami prezretý.

Staň sa mi sprievodcom po široširokom bdení,
po krajoch vychrtlých strádaním prázdnych púští,
po víchre neskrotnom, čo posmievaním šušťí,
s dravosťou kočovných maródov zdravie plieni.

Obráť ma na vieru bláznivo mennej klímy,
cestou mi zvrásni dlaň jak zemetrasné kmity,
a keď raz odídem, zachovaj staré ríty,
pamätaj, jediným spolupútnikom si mi!

(AMULET)

V kostole sedel v kočiari
asi desaťročný chlapec
nezrozumiteľne bľabotal
a keď sa mu matka snažila
zotrieť vreckovkou vytekajúce sliny
prudko sebou mykal

Vo výklenku gotickej lode
dohárali sviečky
všetci sme čumeli doblba
hlavy svätých na krídlových oltároch
vyvrátené na opačnú stranu
pokorne odriekali žalmy
až z toho praskali vitráže

Nikdy som nepoznal svoju matku
hoci mi vtedy držala hlavu v dlaniach
nikdy som nepočul trieštiace sa sklo
nič mi nechýba

Viem len že keď ma pustila
zaleskla sa jej v dlani moja slina
ako amulet

” Peter Staríček sa narodil v roku 1981 vo Svidníku. Publikoval v časopisoch Rak, Slovenské pohľady, Dotyky, Let, Enter... V roku 2009 vydal debutovú básnickú zbierku Chodec. Momentálne pôsobí v Žiline a okrem iného sa venuje aj prekladom, literárnej kritike, publicistike a písaním piesňových textov. Tu uverejnené básne pochádzajú z jeho poetických začiatkov.

(UCHO)

Iba jedno. Úbohá Van Goghova hlava
u Boha. Dávno, dávno mimo svojho krku.
Zvuk po špirále vchádza dnu.

Hompáľam sa ako zvon a čakám
svoju prvú poslednú.

Čakám, čakám... – Obe!
Na riečištiach lalôčikov obesené
perlorodky. Piesne. Tichá.
Nadoblačné dusno. Spoza steny
ktosi dýcha. Ktosi blízky.

Obviazaný šiesty zmysel.
Nezmyselný. Nízky
lastovičí let.

Pred búrkou.

V modrej izbe sedím
s jednou prázdnu stoličkou
a s nervóznymi klasmi leta
za oknom. Mimo seba.
V sebe spávam,
keď nie som a som.
Zachmúrené čelo neba
ma už čosi naučilo –
Báť sa nebáť.

Môj celý svet.
Môj život ako otec
prísny.

Malomocná realita,
na chvíľočku sa mi prisnil!

24. 12. 1888

(KEĎ EKONOMIKA STRÁDA)

Minule som po dlhšom čase opäť stretol kamaráta Mareka, momentálne poslucháča ekonómie, ktorý mi, len čo sa pri mne pristavil, začal vehementne mávať ekonomickým suplementom Sme pred očami, zúrivo gestikuloval, že vraj ekonomika stráda a že vraj, keď to takto pôjde ďalej, že vraj. Poznali sme sa už od strednej, ale keď tu takto stál a rečnil, začínal som nadobúdať dojem, že je to niekto úplne iný, už vôbec nie ten nevyprofilovaný zakomplexovaný stredoškolač, čo sa večne skrýva za hrubé rámy svojich okuliarov. Okuliare mal aj teraz, značkové raybany s nepriehľadným sklom, ktoré mu ohromne sekli k tmavému saku. Mobil som nevidel/nepočul/necítil – to viete, to je to vibračnééé mrveniééé. Z vypätím všetkých síl som ho počúval, hovorím si vydrž to, veď vieš, prečo to robíš. Pri písaní poslednej poviedky som sa náhle dostal do hlbokaj tvorivej krízy, súrme som potreboval nájsť inšpiráciu, ktorou by som vyplnil duševné vákuum svojich postáv. Už rečnil dobrých desať minút a ja, aby som zabil čas, snažil som sa mu nenápadne nahmatať hompáľajúcu sa ceduľku na rukáve saka, ktoré sa mi zdalo až imperialisticky elegantné. Zaujímavé, tento výraz som toľko ráz počul v škole za sociku, ale teraz mi nejako nepasovalo do slovnej zásoby. Nuž čo, nie všetci sa dokážeme ľahko vyrovnáť s minulosťou, ba čo viac, mnohým minulosť spôsobuje riadnu krivicu. „Čo mi tam stále obchytávaš ten rukáv na sa...“ ohradil sa Marek. „Jasné, tak v tomto s tebou plne súhlasím,“ vyhrkol som zo seba zároveň s posledným polyslovom jeho nedopovedanej vety. Na ceduľku som ho neupozornil. To viete, niekomu stačí na posratú hodinovú reč o posratých sakách jedna posratá ceduľka. Posraté vulgarizmy. „To si ako myslel?“ A v tom momente som vedel, že sa z toho už nevykrútim. „No, to vieš, čo ja sledujem, naša ekonomika akosi postráda etické princípy,“ poznamenal som síce nesmelo, ale z určitým pátosom v hlase. „A to už ako?“ opýtal sa tónom, akým sa okato nenápadne pýtajú ekonómovia, keď si náhodou nevedia niečo vysvetliť a zároveň znervóznejú z hryzúceho pocitu, že si nedostatočne preštudovali rubriku Ekonomické trendy v minulotýždňových Hospodárskych novinách. „To ste nebrali v prvom semestri?“ začudoval som sa. „Nie,“ opáčil sa. „Tak potom už asi nebudete,“ sucho som konštatoval. V tomto som bol naozaj dobrý, naliehavosťou v hlase dávať ľuďom neodolateľný pocit očakávania, aby som ich zároveň tým istým hlasom posotil naspäť do ich vlastnej nemohúcnosti. Každý má šancu vyhrať! Bohužiaľ, opäť a znova sme vás nevyžrebovali, tú Mazdu ste len veľmi tesne nevyhrali.

„Vieš čo, Marek, pod' skočíme sem vedľa do Špinavca na jedno a predebatujeme tú etiku v ekonomike,“ navrhol som a už bolo neskoro premýšľať nad tým, ako som mohol niečo také Marekovi navrhnúť, jemu, typu ekonóma, pri ktorom sa človek sám seba pýta, či s ním môže kráčať po tom istom chodníku.

„To už je toľko? To už musím!“ Marek sa náhle ospravedlnil, že vraj sa ponáhľal, že vraj už dávno mal byť, že vraj, ale nejaký vnútorný hlas mi hovoril, že vraj si teraz určite potrebuje niekde osamote prerátať priamu úmernosť medzi ekonomickou etikou a rastom HDP. A možno aj sebavedomia.

„Možno nabudúce,“ dodal, kde to nabudúce vyznelo ako v budúcom živote. Ahoj, ahoj, a hoj sa oj.

No a ja som cestou do školy premýšľal, prečo, keď sa veľmi snažím o nadviazanie komunikácie, nejde to, a naopak, nemám problém nadviazať komunikáciu vtedy, keď ju nadviazať nechcem.

„To není možné!“ vyhlkla na mňa okoloidúca žena piskľavým hlasom.

„Ahoj, Magdi, dlho sme sa nevideli,“ kontroval som pohotovo.

„Vyzeráš skvele,“ dodal som napokon.

No veď uznajte, nemohol som jej povedať, že vyzerá ako bratislavská porevolučná štetka po víkendových nákupoch na viedenskom Mexiko Platzi.

„Aaale, šak ani vlasy nemám umyté,“ ohradila sa pred vypľutým komplimentom. Všetko to vyznelo z mojej strany akosi trápne, nabudúce budem zaobchádzať s komplimentmi opatrnejšie. Takto by sa ľahko mohlo stať, že skončím ako naša ekonomika s devízovými rezervami a prsto nebudem schopný pružne reagovať na dopyt komplimentov v tej pravej chvíli. No čo, v poslednej dobe som stretol množstvo šarmantných žien, a preto mi to teraz pripadalo akési samozrejme. Tak napríklad včera v kine, čierne vlasy, čierna obopnutá sukňa. A možno aj čierne oči. Ale tú som neoslovil, no pochopte, nemohol som jej povedať:

„Prepáčte, slečna, ale vzrušuje ma čierna na vašom tele.“ To by bolo na facku. A ja s mojou senzibilitou si už nemôžem dovoliť ďalšie prehry.

„Naozaj, ani som si nevšimol,“ dodal som začudovane, zas tou mojou starou dobrou naliehavosťou v hlase, ktorou dávam starú dobrú nádej... kúpte si tú kolu, možno nechytíte brušný vírus, ale vyhráte zájazd. Že ste nevyhrali? Nevadí, kúpte si druhú. Zase nič? Kúpte si tretiu! Fakt nie? Kúpte si celý sklad!!! Nič? Ani vírus? Tak viete čo, choďte do riti, vykúpili ste nám celý sklad a ani ste nič nevyhrali. Choďte mi z očí! Ďalší, prosím. Skoro som zabudol na Magdu, nechal som ju tam chuderu stáť na ulici s pootvorenými ústami.

„Aaale, čoo,“ zatiehla.

Na nohách mala také tie gumené tržnicové značkové Reobaky, ktoré vám Róm predá s návodom na použitie, že sa do týždňa roztiahnu pri prstoch o desať milimetrov a v skutočnosti mal na mysli decimetre. Ďalej mala na sebe krikľavozelené elastické nohavice, ktoré jej obopínali tukové vankúšiky na stehnách, o lýtkach ani nehovoriac. Ani vlasy si neumyla, chudera. Hádám som jej už dosť ublížil. Z Magdínym fyzickým popisom by asi básnik nemal veľa problémov, napísal by vyzývavá a zraniteľná zároveň, ako stvorená pre materstvo a keci s tým... Nie, to bolo asi niekde inde.

„Ozaj, Magdi, máš pekné tričko, kde si ho kúpila?“ na tričku mala chlapíka, ktorý si viditeľne pochutnával na pepsine a ktorému očká žiarili ako kanálovej kryse, ktorá práve objavila kanálového bezdomovca spitého do bezvedomia, o ktorom vie iba toľko, že si na ňom o malú chvíľku pochutí a ktorého bývalá žena ho pre chľast zavrhla, a ktorej sestra, ktorá bola raz u nich na návšteve, ktorá bola neočakávaná, povedala, že jej muž skončí v kanáli s krysami. A mala pravdu. Lenže ten bezdomovec sa prebudil, keď mu krysa akurát dohľadávala poslednú kosť na malíčku a takto jej hovorí: „Počúvaj, ja viem, že ekonomická situácia je veľmi zložitá...“ Krysa ho prerušila: „Ja sa nezaujímam o ekonomickú situáciu, ja by som ti ten malíček ohlodala tak či tak.“ A namrzene odišla. Bezdomovec išiel na druhý deň do nemocnice, kde ho nechceli ošetriť, lebo nebol slušne oblečený. To, že smrdel ako tchor im nevadilo. A tak išiel, obrazne na vlastnú päsť, lebo z dvoch pästí mu ostal iba nedohlodaný malíček, do lekárne, kde mu povedali, že lieky na ohlodané malíčky nemajú, lebo distribútori ich odmietli distribuovať, lebo lekárne im neplatia, lebo tým neplatia poisťovne, a tým neplatia poisťenci, ktorým draho predávajú výrobcovia liekov. Proste nikto nikomu neplatí a ešte k tomu zle. A tak ho lekárnica poslala naspäť do kanála, nech si to ide vyreklamovať u tej krysy.

„Aaale, to mám z toho nového sekáča, viš, to teraz letí.“

„Prvý slovenský kozmonaut letí.“

„Čoo, noo, premakané letné handry tam majú.“

„Nie handry, skafander má na sebe.“

„Skafího som už dlho nevidela, nevíš jak sa má?“

„Ozaj, Magdi, videla si tú novú reklamu na pepsí?“

„Nevím.“

„No, veď vieš, tú kde je ten image...“

„Aaale, image je na nič,“ logne si z pepsiny a zahlási. Image je nanič, zaujímavé, toto som už určite niekde počul, asi v nejakom filme. Nikdy som sa príliš nespoliehal na svoju pamäť, ale dnes mi ani môj inštinkt nepomohol.

Už dlhšiu dobu ma v Hospodárskych novinách vedia zaujať iba titulky:

Lekári liečia prostredníctvom reklamy.

Hudobníci na protest proti komercializácii skladajú hudbu výlučne do reklamy.

Noga má v reklame dlhý nos.

Nell Goliašová

fejton

(ACH JAJ, ALE, JA, AKO, MNE, MY)

Ach jaj, to by bola nuda,
keby sme boli všetci rovnakí...

→ Typ ACH JAJ

Typ ACH JAJ je jasný už z prejavu. Používa všetky spisovné aj nespisovné citoslovčia bytostného znechutenia, bezbrehého zúfalstva a bezvýchodiskovej mizérie ako napr. „Ach jaj“, potom „Ach jaj“ s religionistickou vsuvkou – „Ach jaj, Bože“, prípadne vylepšenú verziu Ach jaj PLUS, ktorá po pridaní ďalších elementov z ríše najsvätejšej trojice vyzerá asi takto: „Ach jaj, Bože, Ježiš Mária, panenka na nebesiach, duchu svätý, pomôž mi.“ ACH JAJ TEENS používajú skôr novotvary ako OMG a OH SHIT. Nezmyselnosť bolestných povzdychov ako – Ach jaj, zasa prší, alebo Ježiš Maria, zasa to skurvené teplo je zbytočné ďalej rozoberať, pretože nielenže naša klíma, ale ani celá atmosféra na Zemeguli nedokáže vyprodukovať takú kombináciu teploty, vlhkosti a tlaku vzduchu, aby ulahodila jedincovi typu ACH JAJ.

Jedinec typu ACH JAJ veľmi dobre ovláda anatómiu, pretože vie vymenovať naozaj VŠETKO na ľudskom tele, čo môže bolieť. Pokročilí jedinci typu ACH JAJ vedia precítiť aj fantómové bolesti častí tela, ktoré v skutočnosti nebolia, alebo neexistujú, alebo precítia bolesť toho, čo reálne bolí niekoho iného, prípadne bolesť stromov a celého vesmíru. Jedinec typu ACH JAJ vie, že Ach Jaj, Bože KEDYSI bolo všetko lepšie, lacnejšie a jednoduchšie, napriek tomu, že v ten daný čas, ktorý teraz hodnotí ako KEDYSI, sa tiež každá veta začínala citoslovcom ACH JAJ.

Jedinec typu ACH JAJ zabije sedemdesiat percent svojho času verbálnym analyzovaním faktov, ktoré nemôže a nevie zmeniť (napríklad výtlky a výmoly na cestách), zatiaľ čo skutočnosti, ktoré zmeniť môže, nemení, pretože nemá čas. Zvyšných tridsať percent času prespí, pričom počas spánku vykrikuje stony Ach jaj, pretože ho pravdepodobne straší nejaká intergalaktická opica z ríše KDEBOLOTAMBOLO, pretože všade by bolo lepšie ako TU!! Aaach jaj.

→ Typ ALE

Typ ALE má veľkú hlavu a v nej celú plejádu plánov, záväzkov a všemožných spôsobov postupu vpred, ALE, veď vždy je niečo, na čo sa STÁLE dá použiť ALE..

Prestal by som fajčiť, ALE.. mojej kamarátky tety bratranca morské prasa budúci týždeň kolauduje stajňu, kde musím ísť a všetci sú fajčiari. Prestal by som piť, ALE teraz majú v Lídlandii takú akciu, že keď si kúpim sedem prepraviek piva, dajú mi k tomu 10 litrov ASBSOLUT ebrietas s extra white mice efektom s desaťpercentnou zľavou a k tomu ešte free family kupón na dvadsiaty ôsmy ročník krížovej vínnej cesty, kde sa mi minulý rok podarilo rozbiť výklad pečeňou. Alebo toto: Začal by som hrať na hudobný nástroj, ALE z husiel sa mi na brade vyhodí ekzém, klavír sa mi nehodí k mikrovlnke v kuchyni, gitara by určite išla na úkor gélových nechto a na harfu hrajú len šlapky.

Pokročilejší typ ALE vie zájsť aj do väčších absurdít, alebo prekladá jedno ALE druhým, až sa úplne zacyklí. Chcel by som schudnúť, ALE pred fitkom sa nedá parkovať; Áno, aj by som zaparkoval ďalej, ale to by som musel ísť 10 minút pešo; Aj by som išiel 10 minút pešo, ale nemám tenisky na chodenie po asfalte; Aj by som si kúpil tenisky na chodenie po asfalte, ale pred obchodom s teniskami sa nedá parkovať; A pri štvrtrej mocnine ALE uznajte, že už nepomôže ani ALELUJA.

Mozog typu ALE vie vyprodukovať toľko zložitých súvetí so spojkou ALE za deň, že keby všetky spísali, bol by z toho bestseller – tisícstranová trilógia – Ja by som aj – Keby bolo keby – Až raz budem tam... Spojka ALE sa dá nahradiť spojkou KEBY. KEBY bolo bývalo lepšie postavenie hviezd v čase môjho narodenia, tak by som bol určite úspešný futbalista. Toto je fakt, ktorý sa naozaj nedá len tak vyvrátiť ako liter vodky, ktorý nesadne. Jedine ŽE BY, ALE RAZ KEBY!!!

→ Typ JA

Typ JA v použije v priemernom desaťslovnom súvetí šesť krát slovo JA a zvyšok slovná vata. Life verzia vyzerá asi takto: JA si myslím, že JA som zažil, JA viem, JA som urobil, čo chcem, a JA toto nemusím, pretože JA som tam už bol. Typ JA sa nezaujima ani o VÁŠ názor ani o VÁS. Avšak VÁS potrebuje, lebo ak by svoje

egohladiace etudy rozprával len štyrom stenám, opadal by aj extra odolný primalex. Typ JA sa síce tvári, že VÁS počúva, ale v skutočnosti však rozmýšľa nad tým, kedy už konečne dostane slovo, aby mohol počúvať SÁM SEBA.

Typ JA je väčšinou lepší ako vy, a to vo všetkom. Vie lepšie variť, šiť, kresliť, strúhať ceruzky, hrať vybiku. Ak hovoríte o exotickej dovolenke v nejakej Mauglilandii, typ JA vám na to odpovie, že tam TIEŽ bol, ale DLHŠIE a navštívil VIAC miest. Ak spomeniete, že ste včera robili na večeru hovno s makom, typ JA ho včera robil tiež, ale lepšie, pretože tam pridal aj jahody. Ak spomeniete pred ním nejaký problém, už v polovici prvej vety vás preruší, pretože ak sa okamžite nevyrieši ten jeho, tak sa v konečnom dôsledku asi skrívá zemska os do paragrafu.

Typ JA vie, že je stredom galaxie, a ak mu nedáte svoju pozornosť, on si nájde spôsob, ako vám ju zobrať. Ak sa inak nedá, aspoň sa lakťami pretlačí do stredu a rituálne skolabuje.

Typ JA je veľmi aktívny na sociálnych sieťach, a každú chvíľu pridáva nové statusy o tom, kde všade bol, kde vynikol, vyhral, koho pozná a kto všetko pozná jeho. Ak počet lajkov na príspevku náhodou klesne pod štyridsať, celú noc nespí, pozerá sa do zrkadla a rozmýšľa, kde urobil chybu.

→ Typ AKO

Keď sa typ JA trochu preberie zo svojho narcistického sna o obraze Doriana Graya, môže sa z neho stať typ AKO. Typ AKO vie, AKO na to. To akože na čo? NA VŠETKO!!! Svoje perly sype ako korálky od Natálky za horúca, najmä vtedy, keď sa ho nikto na nič nepýta. Je to taký lokálny semenodarca univerzálneho poznania. Typ AKO zaručene vie, čo, ako a kedy treba jesť a ako pri tom žuvať, ako a v akom uhle má pri správnom behaní dopadať päta na zem a ktoré tenisky na trhu sú na beh najlepšie, pretože okrem toho, že sajú pot, pri dopade vyživujú cievy a zvyšujú IQ a ešte z nich aj rastú vlasy.

Typ AKO si vás vypočuje a okamžite vie, AKO by ste mali problémy riešiť. A to naozaj v každej oblasti. Často sa stáva, že chlap AKO rozumie kontrakciám, ovláda celú teóriu správneho kojenia aj odstrikovania a podľa farby hovna určuje deťom diagnózu. Rozumie homosexualite aj izraelsko-palestínskej otázke. Na všetko má v talóne toľko názorov, argumentov a vysvetlení, že niekedy sa pýtam, či mu nie sú ťažké.

Typ AKO bytostne vie, že v deň jeho smrti nastane koniec sveta, pretože svet nebude sám vedieť, AKO ďalej fungovať.

→ Typ MNE

Berie, ale nedáva. Vašu energiu, pozornosť, zdroje. Nevráti nič, pretože keď na to príde, typ MNE už berie niekde inde, kde toho ostalo viac. Tak ako huby

vyžierajú stromy, kliešte zvieratá a ľudí, pásomnice vyžierajú črevá, sa dostaneme k tomu, že ľudia vyžierajú ľudí.

Typ MNE sa môže v spoločnosti javiť nenápadne. Objaví sa všade tam, kde sa dá zadarmo najesť a napiť. Vždy príde na sucho. Buď sa len tak prešmykne, alebo svoj grandiózny, dlho očakávaný príchod hneď vo dverách okorení charitatívnou melodramou o tom, ako nevedel udržať na uzde svoju celoplošnú štedrosť a imanentný súcit a celý nákup určený na túto akciu daroval predavačovi Nota bene. V najhoršom prípade sa len tak objaví, usmeje a organizátorom, ako aj ostatným zúčastneným, nechá pocítiť, že práve oni sú tí vyvolení, poctení čarom jeho charizmy. Ak náhodou niečo prinesie, tak je to určite to, čo si nenápadne odniesol z predošlej akcie, kde tiež nepriniesol NIČ.

Typ MNE nikdy nič neorganizuje a nikoho nepozýva. Naopak vyzýva ostatných, aby ho pozvali. Niektoré typy MNE však radi prijímajú materiálne dary. Našli spôsob ako NEDAŤ a predsa len DOSTAŤ. Pozvú svojich kamarátov na oslavu narodenín do podniku, príjmu dary a slušne sa poďakujú. Moment prekvapenia prichádza s účtom. Vtedy by sa najradšej iluzórne premenili na paru z kávy, aby mohli splynúť s plafónom. Avšak nie všetko je vždy možné, tak si aspoň odbehnú močiť, pričom močia až do záverečnej, alebo až do momentu, kým niekto nezvolá povodňový štáb.

Typ MNE sa prepravuje buď na čierno alebo stopom, býva s rodičmi, dlhodobo prespáva na gauči u kamarátov, alebo obýva osamelé squaty. Zo všetkého najviac miluje švédske stoly. Rýchlosťou vysokovýkonného vysávača zdecimuje všetko, čo mu šrotný mech dovolí. Keď už naozaj nie je kde, pochyťí ho túžba premeniť sa na kravu, ktorá má o niečo viac žalúdkov. Na zásoby mu poslúžia aj vrecká kapsáčov, kde si urobí zásoby až do ďalšej akcie typu švédske stoly. Ak sa dozvie, že niekde v meste niekto niečo dáva zadarmo, dostaví sa tam, a ak náhodou nechytí stop, tak sa tam od samotného prežratia pomocou gravitačných síl dokotúľa, a buďte si istí, že medzi prvými.

Typ MNE bytostne neznáša bohatých ľudí, pričom sa opiera o svoj ničím nepodložený patent na spravodlivosť, že bohatí prišli k peniazom nečestne a nespravodlivo. Rozdiel medzi Jánošíkom a jedincom typu MNE je ten, že zatiaľ, čo Jánošík bohatým bral a chudobným dával, typ MNE bohatým berie, nedáva NIKOMU a chudobným berie TIEŽ.

→ Typ MY

Neviem byť sám... – je motto typu MY. Za každých okolností je vo vzťahu, ktorému podriadi sto percent svojho JA, ktoré vlastne ani nikdy nemalo priestor na samostatný rozvoj. Typ MY, na rozdiel od typu AKO, nemá vlastný názor na NIČ.

Typ MY nevie, akú má obľúbenú farbu, jedlo, film, čokoľvek, bez toho, aby to predtým neprekonzultoval

s druhou polovičkou dua MY. Typ MY nemá SVOJICH kamarátov, ani SVOJE záujmy. A vlastne slovo SVOJE ani nepoužíva. Stretáva sa výlučne so SPOLOČNÝMI kamarátmi a zúčastňuje sa aktivít SPOLOČNE s druhou polovičkou MY. Pokiaľ ON hráva futbal, ONA sa prihlási do klubu mažoretiek. Ak ONA tancuje salsu, skôr či neskôr obaja z hovna upletú bič a aj z NEHO sa stane tanečník.

Ak zavoláte niekam typ MY, buďte si istí, že prídu obe polovičky MY. Ak sa naozaj inak nedá, a typ MY je pozvaný SÁM, musí si od svojej polovičky pýtať PRIEPUSTKU, pričom každú voľnú chvíľu referuje, že všetko je ok. Typ MY má na profilovke „selfie“ s polovičkou a jeho najobľúbenejšia obuv sú PAPUČE. Kto je vlastne ten MY?

→ ZÁVER

MY by sme išli do divadla.
JA som to už videl, s režisérom som bol včera piť.
JA by som tiež išiel, ALE v divadle mám vždy migrénu.
Najlepšie, AKO sa zbaviť migrény, je piť výťažky z koreňa amazonského mäsožravého kríka a robiť 6x denne stojku na zátylku.
ACH JAJ, to akože v tomto počasí?
Neviete niekto zohnať zadarmo lístky aj na afterparty?

Carlos Castaneda Pravda lži

Christophe Bourseiller

recenzia
Juraj Majtán

CHRISTOPHE BOURSEILLER
CARLOS CASTANEDA
PRAVDA LŽI ŽIVOTOPIS

Kniha sa zaoberá životopisom mýtmi opradeného autora kultových kníh Carlosa Castaneda. Jeho románová postava Dona Juana – indiána z kmeňa Yaqui – sa stala legendárnou. Bola skutočná, či len vymyslená? Pri prečítaní tejto knihy si môže čitateľ spraviť na všetko názor sám. Bez ohľadu na to, kde je ukrytá pravda, neznehodnocuje to beletristickú kvalitu Castanedových románov. Práve pri tomto autorovi má pravda a lož k sebe veľmi blízko, dá sa povedať, že sa prelínajú. Castaneda sa snažil všetky tradičné schémy rozbiť, preto je ťažké zaradiť ho do akéhokoľvek literárneho žánru. Jeho život tomu patrične zodpovedal. Christophe Bourseiller sa životopisu zhostil podľa môjho skromného názoru bravúrne. Dovtedy nebol o Castanedovi napísaný žiaden životopis, nakoľko to sťažoval počas svojho života sám Castaneda, vymazávaním, zahmlieváním a prekrúcaním svojej „osobnej histórie“. Bolo ťažké nájsť ucelené informácie, ktoré by boli faktami a nie len polopravdami a mystifikáciami. Sám Bourseiller na začiatku priznáva: „Tento životopis je bezpochyby líčením neúspešného hľadania. Vydal jsem se vstříc záhadnému člověku, jehož obrysy se ztrácejí v mlze. Znamená to, že jsem minul cíl? Naopak. Má vosková křídla roztála, protože jsem se přiblížil slunci.“ Životopis je postavený chronologicky, čiže aj ten, kto nepozná Castaneda, ani jeho dielo, po prečítaní získa aký-taký ucelený obraz. V jednotlivých kapitolách sa

(PEOPLE: ZEN @ ROCK @ ROLL)

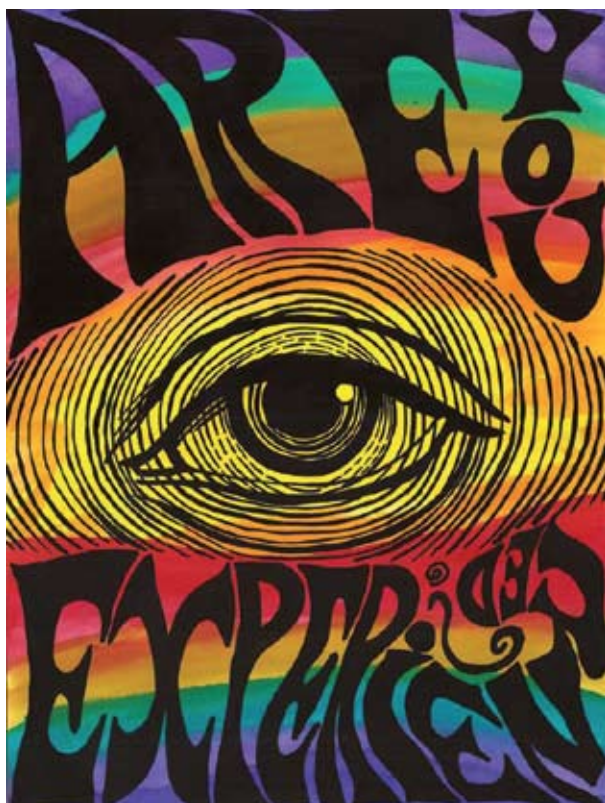
Aby som citoval gonzo žurnalistu Huntera S. Thompsona, ktorý okúsil strach a hnus pri ústrednom nerve amerického sna, bola brutálna realita onoho bláznivého roku Pána 1971, Muhammad Ali bol zmlátený do ľudskej fašírky, Mansonova rodina mala svojich 15 minút slávy už nejaký čas za sebou a tomu pravému orechovému psychrocku v USA odzvonilo. Ale práve v tom čase na druhej strane zemegule darovala do fondu svetového hudobného dedičstva partička Japoncov album, ktorý si v dnešných dňoch môžu dovoliť iba naozaj nadšení zberatelia vinylov – 4 000 až 5 000 dolárov za originál – ak vôbec majú to šťastie a niekto im ho predá. V prípade tejto nahrávky nešlo o kapelu á la Zeppelíni, ktorá by chodila na celosvetové turné. Skôr to bola partia muzikantov, čo nahrála album a dovidenia. Aby sa nepovedalo, že to mám všetko vymyslené, trochu vás potrápim japonskými menami: nápad spojiť psychedelický rock so zvukmi budhizmu vznikol v hlave istého Hidekiho Sakamota, šéfa vydavateľstva Teichiku Records. Mr. Sakamoto dal dokopy budhistického básnika a songwritera Naokiho Tachikawu, gitaristu Kimia Mizutaniho, klávesáka Yosukeho Hoguchiho, basgitaristu Hideakiho Takebeho, bubeníka Kiyoshiho Tanaku, perkusionistu Rarryho Sunagu a, uff, štyroch vokalistov – ženy aj mužov – ktorých mená tu už nebudem uvádzať. *Prologue*, úvod k albumu (a takisto aj jeho záver, *Epilogue*) je prevzatý z albumu *Songs of innocence* (1968) od Davida Axelroda, jazz-funk-psych experimentátora, ktorého neskôr samplovali hip-hoperi o 106. Po optimistickom začiatku na vás zaútočí takmer trinásťminútové *Shomyo, Pt. 1* – besnenie Mizutaniho naostrenej wah-wah fuzz gitary, do ktorej spievajú chlapíci a ženské monotónne *shomyo* – japonské budhistické recitovanie modlitieb a mantier. K tomu, čo samo o sebe je cool, ešte pridáte cool basgitaru a perkusie – klasické rockové bicie a neklasické drevené paličky. A výsledok stojí za to – vážny úlet. Odporúčam youtube.

Hudobná psychedélie nemusí byť iba dokonale premysleným rinčaním rockových nástrojov. Je úžasné, čo s myšliou dokážu spraviť aj chvíľky ticha medzi jednotlivými zvukmi. Na tom často stavajú ambientní umelci formátu Geira Jenssena a.k.a. Biosphere. Alebo taký Miles Davis – nech mu je zem ľahká – keď z času na čas odhalil svoju anjelskú tvár a jeho trúbka k nám prihovorela s nepočutou nežnosťou. Presne o ten prípad minimalizmu ide aj v tretej skladbe s názvom *Gatha*, kde sa všetky nástroje upokoja a gitaru vystrieda exotičnejší sitár. Mizutani sa s týmto kráľom indických nástrojov nehrá na ohnivého Raviho Shankara, ale na zenového mnícha, ktorému stačí zopár dokonalých zvukov. Po tejto zvukovej terapii nasleduje druhý diel *Shyoma*. Ten sa na rozdiel od toho prvého nikam príliš nenáhli a pri troche predstavivosti by sa za neho nemuseli hanbiť ani týpci z trihopového Bristolu.

nachádza krátky popis každej vydanej knihy, pričom poukazuje na zložitú sieť odvrátenej stránky ich vzniku. Životopis začína detstvom, dospievaním, poukazuje na spisovateľovu povahu a blízke vzťahy, a pokračuje významným rokom 1959, kedy Castaneda vstupuje na Kalifornskú univerzitu v Los Angeles študovať antropológiu. Toto rozhodnutie bolo základným stavebným kameňom jeho budúcej slávy. V roku 1968 vydáva prvú knihu Učení Dona Juana, ktorá mu priniesla obrovskú popularitu, no zároveň so sebou priniesla aj vlnu kritiky, najmä od renomovaných antropológov. Rozdelil ňou ľudí na dva tábory (čo mu ostalo až do konca života): na tých, ktorí ho obhajovali a obdivovali, a na tých, ktorí ho hanili a očierňovali. Postava Dona Juana, indiánskeho „čarodeja“, nedala v tej dobe mnohým spávať a niektorým nedáva ani do dnešných dní. Castaneda sa na začiatku stal známym ako etnograf, zapisujúc si kdesi v Sonorskej púšti v Arizone poznámky Dona Juana, no neskôr sa dal na dráhu kontroverzného gurua. Pre mňa oživil archetyp bojovníka, ktorého má v sebe každý, vo väčšej či menšej miere, čím sa inšpirovali aj mnohí neskorší autori, a to nielen duchovnej literatúry. Bourseiller zakončuje životopis príznačnými slovami: „Plnil roli průzkumníka, objevitele. Co z něj přetrvalo, to jsou slova, ukazatelné cesty, odmlky, označení místa v krajině. Všechny cesty se podobají. Nevedou nikam.“ Poezie nelže. Carlos Castaneda čili pravda lži.“

Citované z:

BOURSEILLER, Christophe. 2006. Carlos Castaneda, pravda lži, životopis. 1. vydanie. Praha: VOLVOX GLOBATOR, 2006. 207 s. ISBN 80-7207-611-6

Názov nasledujúcej skladby albumu hovorí za seba. *Prayer Part 1* je nežnou modlitbou gitary, ktorú dopĺňa klavír, perkusie a hmkanie vokalistu. Všetko pod heslom v jednoduchosti je kása. Páni hudobníci tu na pár chvíľ ukázali jemnosť japonskej duše. Ak bola táto prvá časť modlitby inšpirovaná anjelom, v druhej časti – *Prayer Part 2* – si nechali muzikanti poradiť od svojej temnejšej, rýdzo rockovej stránky. Kvíliaca gitara s orgazmickými výkrikmi ženskej časti vokalistov, pobláznenými klávesmi, basgitarou a tarbukou sa miestami dostávajú na hranicu kakofónie, aby sa to celé na konci ukľudnilo harmonickým jazzovým epilógom sprevádzaným štebotom spevavcov. Jednoducho povedané, *Ceremony – Buddha meet rock* je ako pohľad na samuraja: nikdy neviete, či vás nerozsekne katanou, alebo vás ponúkne šálkou čaju.

(BENT WIND: KANADSKÁ CESTA DO SONICKÉHO VESMÍRU)

Približne v čase, keď z našej jedinej prirodzenej družice prišla nesmrteľná veta o veľkom skoku pre ľudstvo, severný sused kozmickej a psychedelickej veľmoci ukázal, že je schopný vyslať vnímavých poslucháčov na vysokú sonickú orbitu: malé torontské vydavateľstvo Trend toho roku vydalo najlepšiu kanadskú psychedelickú počín všetkých čias – dovtedy a pravdepodobne aj potom – album *Sussex* od kapely *Bent Wind*.

Hudobná scéna San Francisca, ktorá sa najviac spája s pojmom psychedelický rock, stratila do roku 1969 svoj dych. V tej dobe sa na americkom kontinente

roztrhlo vrece so všetkými možnými druhmi drog, ale halucinogénmi kandizovaný rock and roll mal to najlepšie už dávno za sebou. Mnohí tvrdia, že žánér dodýchal, keď sa ho chopili veľké nahrávacie spoločnosti. Je to možné, ale aj tu platí Huxleyho pravidlo, podľa ktorého sa už raz otvorené dvere vnímania nedajú zatvoriť: skvelé ukážky kvalitnej psychotropnej muziky vznikali aj naďalej. Akosi mimo zlatej éry psych rocku a akosi mimo jeho hlavných centier v USA, Bent Wind a ich jediný album zo šesťdesiatych rokov, *Sussex* sú príkladom toho, že skutočne krásne hudobné náprotivky baudelairovských *Fleurs du mal* môžu kvitnúť aj v nečakaných časopriestoroch.

Krátko fungujúcu zostavu kapely z roku 1969 tvorili gitarista a vokalista Gerry Gibas, hráč na rytmickej gitare a vokalista Marty Roth, basák Sebastian Peláia a bubeník Eddie Thomas. Tak ako v prípade iných krátko fungujúcich formácií, o histórii Bent Wind sa nedá príliš veľa povedať: vydali jeden singel *Sacred Cows / Castles Made Of Man*, nahrali jeden album a v podstate dodýchali. Na rozdiel od väčšiny efemérnych zoskupení však zanechali kvalitný hudobný materiál s potenciálom, ktorý sa v zasvätených kruhoch stal legendou. Skladby albumu *Sussex* je najlepšie prirovnávať k drahokamom – sú vzácné, trvácne a... nádherné. Smrteľne naostrená fuzz gitara, miestami až do zúfalosti zablúdený spev a energický, pravidelný tep rytmickej sekcie vytvárajú kolekciu skladieb, ktoré sľubujú nefalšovaný psychedelický zážitok. Najviac ich ocenia fanúšikovia temného a ostrého garážového zvuku, ktorý je skrížený so žiarivým soundom zasneného opojenia. Je to zmes, ktorá pri vhodnom požití vyvolá v mysliach vnímavých jedincov obrazy zvuku, ktoré nebudú ďaleko od farebného superpriestoru, aký videl astronaut na konci Vesmírnej odysey: zvuk, ktorý prinúti človeka ponoriť sa do seba a zažívať let cez diamantmi vykladané tunely. Tak by sa bez preháňania dali opísať skladby *Touch Of Red*, *Riverside*, *The Lions*, *Going To The City*, nezvyčajne nežná *Hate* s jej agresívnejšou dvojčicou *Look At Love*, po ktorých nasleduje návrat do temnejších koľají v podobe *Mystify*, *Sacred Cow* a skladby *Castles Of Man*, ktorá sa v neskoršej reedícii albumu pridala ku klasickej kolekcií platne *Sussex*.

Od pôvodného vydania albumu *Sussex* prešli viac než štyri desaťročia, ale nestal sa obeťou nemilosrdných dráпов štvrtého rozmeru – času. Milovníci kvalitnej muziky v ňom neustále znovunachádzajú stratený raj, v ktorom cítiť silné rezonancie spôsobované zakázaným ovocím – psychedelikami. Fakt, že v šesťdesiatych rokoch Bent Wind vydali hudobné nosiče vo veľmi limitovanom množstve (hovorí sa o 300 kusoch LP a asi 500 kusoch 45 rpm-iek), a pritom dodnes robí radosť milovníkom takejto hudby, hovorí sám za seba. Fanatickí zberatelia vedia zaplatiť za originálny výlisok platne *Sussex* aj 5000 dolárov. A tí, ktorí nechcú utrácať tisíce dolárov za takéto zberateľské kúsky, môžu ďakovať bohom, že nespočetné terabajty jednotiek a núl pretvorili našu civilizáciu na digitálny vesmír a umožnili mnohé návraty do Zlatej doby. Aj skrze prvého albumu kapely Bent Wind.

Psych rock is not dead!

(BEZDOMOVEC)

Neskoré leto ukazuje svoj splín dotierajúcej sa jeseni. Fajčím spolu s kolegami vonku počas obednej prestávky. Prístrešok nás oddeľuje od kvapiek dažďa. Približuje sa k nám postava zúbožená životom, chľastom a tabakom. „Nemáte cigaretu?“ Prosebné sa pozerá na nás ako to svinstvo ťaháme do pľúc. „Nie, nemáme.“ Klasická odpoveď typu páľ do piče, neotravuj! Otáča sa a pomaly odchádza do šedivého dňa. Moja kolegyňa, neoplývajúca veľkou múdrosťou, mu nezabudne na rozlúčku pripomenúť, nech si hľadá radšej prácu. V momente sa otáča. Jeho vrásky na čele sa menia na korytá vyschnutých riek, z očí mu vystupuje bolesť vyjadrená bezfarebnou kvapalinou. „Vy, mladí, neviete, vôbec netušíte, čo som mal za život!“ Zmohne sa na pár patetických slov s bezmocnosťou v hlase. Pozrie sa nás, akoby sme všetci niesli vinu za povedané, teraz, v tomto okamihu jednotlivcov nehral žiadnu rolu. Slová tu boli zbytočné. Pochopenie a súcit prepásli vhodnú šancu. Jedine cigarety by znamenali odpustok. Miesto cigariet mu venovali pohrďavý pohľad, čím sa skupina spojila s jednotlivcom. Až na mňa. Ja som však cigarety pri sebe nemal, a tak som sa, hoci nechtiac, pričlenil k nim. Ale nechcel som mať moc slova a prihovoriť sa zaňho a nemal som ani moc skutku, skočiť dnu, vybrať balíček cigariet a dať mu ich. Všetko bolo zmrazené jediným: čo by si ostatní pomysleli. Empatiu si ponechávame vo vačkoch svojích duší. Skrytú a prítomnú. Je to semienko, ktoré pod tvrdou pôdou nevyklíči a nedostane sa na povrch. Niekoľko nemá v sebe ani to, ale je rovnaký ako ten, kto to má a nepostará sa, aby sa z toho zrodil užitočný plod. Nateraz sila skupiny vyhrala nad jednotlivcom. Odhodili sme špaky a bez slov sme sa pobrali do pracovnej miestnosti. Bezdomovec tam ostal stáť so svojou bezútešnou situáciou. Po práci, ako sme odchádzali domov, pozrel som sa na lavičku, kde zvyčajne posedávali bezdomovci ako lastovičky na drôte. Lastovičiek už nebolo, odišli za novým a lepším domovom. Bezdomovci od pána Boha nedostali krídla, a tak mohli migrovať len v blízkom okolí. Teraz tam sedel iba jeden z nich. Spoznal som ho a podišiel k nemu. „Niečo ste si zabudli.“ V ruke držím balíček nedofajčených cigariet. „Vy ste anjel, vy ste dobrotný anjel!“ Po glorifikácii mojej osoby, jedna cigareta okamžite smerovala k jeho ústam. „Prepáčte, prosím, nemáte pri sebe ešte oheň? To viete, vždy si pripaľujem od niekoho.“ „Môžete si ho nechať.“ Bez váhania mu dávam opotrebovaný zapalovač. „Toľko šťastia naraz, to si snáď ani nezaslúžim,“ s úprimnou radosťou sa zadíval na mňa. „Ako vám to, mladý pane, môžem odplatiť?“ „Nemáte mi čo. To, čo vám dávam, vás nespasí, skôr vás to skoršie pochová pod zem.“ „To je pre mňa ten najlepší liek.“ Pousmeje sa. „Dobre teda. Môžete mi to odplatiť tým, že pôjdete so mnou na pivo a vyrozprávate mi svoj životný príbeh.“ Niečo ma s ním spájalo, niečo, čo on zrejme žil navonok a ja vo svojom vnútri. Mal som dojem, že som stretol seberovnú bytosť. Ten životný príbeh bol len zámienka, nechcel som už viac počuť, ako mi ďakuje za skoršiu smrť. Potreboval som byť s človekom, ktorý

odzrkadľoval môj vnútorný stav. „Áno, rád vám o sebe poviem, ale asi mi nebudete nič z toho veriť.“ „No aj tak si to rád vypočujem.“ Polopравdou som mu odpovedal, pretože kultivovanosť v jeho reči ma od samotného začiatku zaujala na ňom najviac. Prešli sme pomalým tempom po otvorenej ulici, v rohu posledného domu sa nachádzala putika piatej cenovej. Ako som otvoril dvere, závan puchu, hustého dymu a pohľad skrachovaných existencií sa skrížil s mojimi slabovidiacimi očami. Nevšimľal som si ich, aj tak by som ich v tomto prostredí jasne nevidel. Bola to pre mňa len bezvýznamná kulisa. Sadli sme si doprostred nie veľmi lahodiaco sa tváriacej miestnosti. Jemu to neprekážalo a mne taktiež nie. Na stole pred nami sa objavili dve veľké pívá bez peny. „Najprv by som sa mal predstaviť, ako káže slušnosť, keď chcete, aby som začal o sebe rozprávať.“ „Prosím, môžete, ale nie sme v prostredí, kde by sa dodržiavala spoločenská etika.“ „To áno, ale veľa sa tým vyjasní.“ Po týchto slovách som spozornel. „Nech je po vašom.“ Na znak súhlasu sme si štrngli. „Som profesor Michal Kašpínsky, vlastne, keby som mal byť presný, som bývalý profesor filozofie. Teší ma,“ vystrčil pravačku na podanie si rúk. „Aj mňa teší. Ja som len Miro, nič za tým a ani pred tým,“ s úsmevom na tvári som mu opätovoľ zoznamovacie gesto. Nie že by som mu nedôveroval, ale chcel som tým vymedziť hranice, nech sa nebavíme o mne. „To ste ma dostali! Síce hneď na začiatku ste sa mi nezдали, ale to som fakt zvedavý, ako môže skončiť profesor na ulici. Uznajte, to sa nedá len tak ľahko uveriť.“ „Veď som ti to hovoril, že mi nebudete veriť,“ prešiel znenazdajky na tykanie, vychutnávajúc si úspech svojej pravdivej predpovede. Na krátky okamih sa sústredene zamyslel, o čosi neskoršie si zapálil cigaretu a odpil z piva. „Vyučoval som antickú filozofiu, ktorá je vo mne už dávno mŕtva, ako aj všetky filozofie sveta. No napriek tomu začnem s citátom od môjho dovtedy obľúbeného Platóna, ten raz povedal – múdri ľudia vravia, pretože majú čo povedať. Bláznia pretože by chceli niečo povedať. Ber to tak, ja sa nepovažujem za múdreho človeka,“ v jeho očiach sa šibalsky zaiskrilo. „Je to približne sedem rokov, kedy so mnou univerzita ukončila pracovný pomer. Myslím si, že som bol dovtedy, ako sa to stalo, dobrým profesorom. Spĺňal som akreditačné limity, publikoval som články a písal odborné knihy, no a navyše, študenti ma mali radi. Usudujem z toho, že žiaden počas mojej dvadsaťpäťročnej profesorskej kariéry na prednáške nezaspal,“ nostalgicky sa nad tým pousmial. „A nielen to! Chodili si pýtať rady odo mňa, o správnom žítí, o hľadaní a nachádzaní zmyslu života a podobných hlúpostiach. Takto ma oni videli a vzhliadali ku mne. Priznám sa, takto som sa vtedy videl aj ja sám. Teraz viem, že som bol iba obyčajným kanálom, prostredníkom myšlienok mŕtvych filozofov, všetkých tých stoikov, aristotelovcov, pytagorejcov, platonistov a mnohých ďalších. Oživoval som dávnu históriu skrz slová, ktoré som šíril medzi ľuďmi. Tí ich zbožňovali, ale ja som si uvedomoval, že nemám v sebe nič vlastného. Bol som prázdny a zároveň som naplňal ostatných. Keď sa na to spätne pozriem, v tej dobe som bol pravým bezdomovcom,“ po dopovedaní sa odmlčal. V jeho výraze sa objavil smútok. „A čo nasledovalo potom?“ lačne sa ho pýtam. „Ďalej sa stal zo mňa alkoholik,“ lakonicky odpovie. „Ach, prepáč mi, rozum mi už neslúži, trochu predbieham. O tom som už dlho s nikým nehovoril, daj mi, prosím, čas, potrebujem si utriediť myšlienky. Chcem ti to vyrozprávať tak, aby si tomu porozumel, myslím skutočne porozumel! Pretože porozumieť a skutočne porozumieť sú dve odlišné veci.“

Skutočne porozumieť znamená celou svojou bytosťou, nie len rozumom!“ „Pokúsím sa, aj keď stále neviem, o čo ide.“ Ten okamih som využil na objednanie ďalšieho piva. Dymová clona nás obkolesila, zdalo sa mi, že sme tam ostali iba my dvaja. „Pokračujte, som samé ucho,“ vlúdne som sa mu prihovril. „V tom období som mal milujúcu manželku a jedného syna, ktorého som nadvšetko zbožňoval. Vtedy keď sa to stalo, mal 22 rokov. Dovtedy som si myslel, že sme boli harmonická rodina, vysporiadaná so všetkými nástrahami života. A stalo sa niečo, čo som si ani v nadesivejších snoch nedokázal predstaviť,“ hlas sa mu spomalil a zoslabol, no hneď na to sa odosobnil a pokračoval ďalej. „Môj syn sa obesil.“ Ako to dopovedal, v jeho ladových očiach som nevedel vyčítať ani náznak utrpenia, smútku, bolesti ani ničoho, čo sa dalo považovať za emóciu. Nerozumel som tomu. „To mi je ľúto. Ak nechcete o tom hovoriť, pochopím to.“ „To je v poriadku. Nemusíš z toho robiť takú drámu,“ vystrúhal na mňa úsmev. Nebol silný. Nevedel som, či si zo mňa robí dobrý deň. „Prosím? Veď to je azda najväčšia tragédia, aká sa môže prihodiť človeku! Vy ma klamete, všakže?“ „Opäť mi neveríš, ty neveriaci Tomáš. Nie, neklamem ťa, je to pravda. Zarazila ťa moja reakcia? Preto som ti povedal, že mi potrebuješ skutočne porozumieť, aby si ma pochopil.“ Zapálil som si cigaretu a odchlípol z piva. „Ja práve naopak, prestávam chápať.“ „Tak dávaj dobrý pozor,“ žmurkol na mňa. „Vtedy to pre mňa bola najväčšia rana, akaj sa mi mohlo dostať. Ja, ktorý som dával múdre rady navôkol, nevedel som dať tú najjednoduchšiu radu svojmu synovi, totiž tú, ako prežiť. Nenechal po sebe žiadny odkaz, prečo to spravil. Nedokázal som to prijať. Všetky hodnoty a pravidlá vo mne vtedy zomreli. Môj život sa premenil na jednu rovínu, bez akéhokoľvek výčnelku, nič už nemalo pre mňa zmysel. Svet sa pre mňa stal čierno-biely, alebo skôr iba čierny. Len jediná myšlienka sa zahniezdila v mojej hlave vo forme bezmocnosti prinášajúcej otázky – prečo to spravil? Tá ma sprevádzala počas nasledujúcich rokov. Obsedantná myšlienka mocná ako sám život. Najprv som hľadal odpoveď a východisko u ľudí. Ani jedno z toho mi nedokázali dať. Jediným spoločníkom a zároveň priateľom sa pre mňa stal alkohol. Cez deň on a v noci tá vtieravá myšlienka. Nechcel som si zobrať život, potreboval som na ňu predsa poznať odpoveď. Paradoxne ona ma držala pri živote a zachránila ma pred Zubatou. Moja profesorská dráha skončila pre spomínaný alkohol, nezazlieval som im to, keď ma prepustili. S manželkou sme sa odcudzili a rozíšla sa so mnou. Ak ti mám pravdu povedať, ani na tom mi nezáležalo. Potom som sa nastáhoval do podnájmu, ktorý som nedokázal po čase

platiť. To vieš, potreboval som mať pri sebe priateľa, on jediný mi dokázal rozumieť.“ Zapozeral sa do pohára s pivom, akoby to bola veštecká guľa. „Teraz je to už všetko iné...“ „V čom?“ so záujmom v hlase som sa ho spýtal. „Či pijem alebo nepijem, je mi to jedno. Keď príde možnosť, vypijem si, keď nie je možnosť, nechýba mi to. To sa zmenilo!“ Z plného hrdla sa začal smiať. „Vidíš to, dnes prišla taká možnosť, ale to nie je dôležité. Chcem ti niečo iné povedať.“ Hneď zväznel a pokračoval v monológ. „V tom čase som trpel ako nikto a keď bolesť prekonala samú seba, stalo sa niečo, po čom som túžil a prečo som žil, a to spoznať odpoveď. Samotná bolesť a utrpenie v mojom vnútri boli také veľké, že sa navzájom pohltili a zničili. A po tom, ako sa to stalo, som dostal žiadanú odpoveď, ktorá bola taká jednoduchá a prostá,“ odmlčal sa. „Tak ma už nenapínajte, povedzte mi ju!“ Bez zábran som na neho vyštekol, v zúfalstve poznať jeho hľadanú odpoveď. „Tou odpoveďou je, že všetko je tak, ako má byť.“ Po dopovedaní stíchol a zároveň svoj pohľad nasmeroval dostratená. „Nič viac? To je celé??“ zareagoval som mierne podráždene. „Veru, nič viac. Asi si ma pozorne nepočúval, pretože som ti hovoril – potrebuješ tomu skutočne porozumieť. Iba rozumom to nepochopíš! Tá odpoveď neprišla po rozumovej úvahe, ona prišla z najhlbších úrovní môjho vnútra. Všetko je tak, ako má byť – znamená – všetko je dokonalé a správne tak, ako to je! Slza bolesti stekajúca po tvojom líci, je rovnako dokonalá, ako najväčšia radosť a šťastie, ktoré si počas života prežil a ešte prežiješ. Smrť môjho syna a nepoznanie odpovede, prečo to spravil, sú rovnako dokonalé a správne, ako keby som ju poznal a on by to nespravil. Všetky filozofie sú na nič, keď nežiješ život spôsobom vyjadreným v tej vete. Tým myslím, skutočne to precítiť – všetkými pórmii svojho bytia! Mysel je na to krátka. Keď vieš, že všetko je dokonalé, nevkladáš viac do toho seba samého a iba sa necháš tou harmóniou unášať. Nie som už viac väzňom minulosti a ani budúcnosti, pretože všetko je tak, ako má byť.“ Zakončil svoje rozprávanie. Porozumel som mu, avšak nie celou bytosťou. Nemal som ten prežitok ako on. Poznal som to len z kníh. Nechať sa unášať prúdom života, bez toho, aby si sa mu vzoprel a dal mu vlastnú pečať. Na ničom nelipnúť a nebyť závislý. „Žiaľ, nedokážem vás úplne pochopiť,“ poznamenal som. „Nevadí, raz to určite každý dokáže,“ potľapkal ma po pleci. „Lenže, ak si mi skutočne neporozumel, nemohol si mi tento príbeh ani uveriť. Mýlim sa?“ upriamil na mňa sústredený pohľad. „Verím a zároveň neverím. Je ťažké tomu uveriť.“ „To chápem. Ale na tom v konečnom dôsledku nezáleží. Všetko je tak, ako má byť!“ tresol rukou do stola na zvýraznenie svojich slov. „No v твоjich očiach sa zračí iný osud, ako ten môj a taktiež nesie so sebou zárodok duševného utrpenia.“ Na znak súhlasu som pokýval hlavou. „Rovnako ako vy ste našli v sebe domov, ja som ho stratil a neviem ho nájsť. Ja navonok domov mám, ale nie vo vnútri. Som všade iba hosťom, nech sa to týka ľudí, vecí a udalostí, viem, že to všetko musím raz opustiť. A potom sa neustále stávam hosťom u iných a nie som pánom doma u seba.“ „Chápem ťa. Ver mi, to sa zmení, pretože všetko sa mení.“ Nechcel som viac už nič počuť. Potreboval som byť teraz pre zmenu ja so svojou priateľkou – samotou. Pozrel som sa na hodinky. „Musím už ísť. Tešilo ma.“ „Aj mňa. Ďakujem ti za všetko.“ Pri odchode som uvidel niekoho, kto si k nemu prísadá. Z jeho oblečenia som usúdil, že je to jeho kamarát bezdomovec, no na rozdiel od neho, pomyslel som si, bez skutočného domova.

Hororskopy

alebo kto sa bojí (pravdy),

nech nečíta!!!

BARAN (21. 3. – 20. 4.)

Svojim IQ sa drží tesne nad hranicou debility. Je spontánny a prirodzený, obvykle sa neštíti otvoriť svoj črevný kanál trebárs aj pri inaugurácii pápeža. Vo vnútri neustále bojuje s démonmi, čo je spätný odraz toho, že jeho okolie musí celý život bojovať s ním. Disponuje najsilnejším pudom sebazáchovy, čím výrazne prispieva k nárastu kriminality vo svete. Muži z tohto zvieratníkového klanu sú hulváti a násilníci, ženy hysterické Xantypy.

BÝK (21. 4. – 20. 5.)

Je nemotorný, ťažkopádny a k tomu aj nenásytný. V podstate je to najdarebnejší jedinec v celom zverokruhu, lenže jeho materialistické chůtky mu ako keby liali naftu do zadku. Rád vychutnáva život plnými dúškami, začo mu dnešná doba dala ušľachtilý názov „pôžitkár“, čo v skutočnosti ale nie je nič iné ako jedno pažravé hovado. Žena z tejto kasty sa často správa ako krava a muž ako typický vôl. Toto znamenie dalo svetu také „skvosty“ ako A. Hitler, S. Husajn či K. Marx.

BLÍŽENCI (21. 5. – 20. 6.)

Schizofrenik v kombinácii s bisexuálom. Práve toto znamenie dokonale potvrdzuje Darwinovu teóriu o tom, že človek pochádza z opice. S obľubou vyhľadávajú plytké debaty a k ničomu nevedúce diskusie, pretože na zrelšie úvahy ešte nedospeli (a ani nikdy nedospeli). Milujú zmeny a vzrušenie, preto hlavne dievčatá sú ideálne typy na exkort šlapky. Keby platilo príslovie „nebuď zvedavý, lebo budeš skoro starý“, už v kojeneckom veku dávno poberajú starobné dôchodky.

RAK (21. 6. – 22. 7.)

Mäkkýš, schopný počas života zvládnuť nanajvýš tri funkcie: žrať, spať a rozmnožovať sa. Všetko ostatné je nad jeho sily. V každej situácii dokáže dokonale využiť to, že sa narodil bez chrbtovej kosti. Dlhé paprče (t.j. klepetá) mu narástli hlavne k tomu, aby mohol pre seba nahrabať čo najviac mamony. Často je „mimo“, prenasledujú ho preludy a halucinácie – rád zásobuje svojimi príbehmi zdravotné karty v ústavoch pre choromyselných.

LEV (23. 7. – 22. 8.)

Obľubuje nekonečné monológy o svojej veľkosti a výnimočnosti. Charakteristické sú pre neho slová s koncovkou – ÁTOR – diktátor, predátor, uzurpátor, masturbátor či vibrátor alebo lepšie povedané čurák, ktorý sa ani pri mrazivej atmosfére nedokáže zmásiť do vlastnej kože. Nezvykne sa holiť okolo pohlavia, dokonca ani pod pazuchami, pretože sa rád pýši hrivou aj na týchto miestach. Jeho miesto je v manéži!

PANNA (23. 8. – 22. 9.)

Bojovníčka proti baktériám a bacilom, lenže akosi jej nedochádza, že svojim puntičkárskeým prístupom je pre spoločnosť najväčším bacilom práve ona. Prenasledujú ju utkvelé predstavy o epidémii a more, avšak ona je voči týmto vplyvom imúnna – každý vie, že je v podstate kus

stroja, pre čo sa ju všetci snažia namazať a potom pre...(na) tiahnuť. V jej okolí je najväčšia úmrtnosť, to len preto, lebo svojou prítomnosťou je schopná každého na smrť unudiť.

VÁHY (23. 9. – 22. 10.)

Jediný neživý tvor v celom zverokruhu. Múmia skrivená so zombíkom má v sebe viac vitality ako človek narodený počas tohto obdobia. Obvykle sa k tomu pridružujú aj problémy s orientáciou, čo spôsobuje, že pri pohlavných orgánoch musí neustále nosiť buzolu. Celý život je posadnutý hľadaním rovnováhy, to hlavne preto, že pociťuje silnú averziu k nealkám. Naplnenie hľadá v umení, čím sa snaží zakryť to, že v reálnom živote je obyčajný babrák a nemešlo.

ŠKORPIÓN (23. 10. – 22. 11.)

Ak sa má raz narodiť Antikrist, tak to určite bude práve v tomto znamení. Z dievčat vyrastajú bosorky, z chlapcov psychopati, s pestrou škálou úchyliiek. Vyžívajú sa v intrigách a rafinovaných hrách, čím si rýchlo vydobijú titul sviňa alebo vagabund. Nadovšetko obľubujú situácie na hrane, čo iba potvrdzuje ich podvedomé inklinovanie k spodine. Vhodný typ na vykonávanie funkcií ako parazit, trovič, či udavač.

STRELEC (23. 11. – 21. 12.)

Hľadač zmyslu života, pričom ten často nachádza v pochybných podnikoch a hazardných hrách. Denne si obúva svoje vandrácke topánky, pričom však oveľa viac ako tie má opotrebovanú vlastnú pečenku. Miluje veľké zvieratá, to preto, lebo aj on je veľká beštia. S cigaretou v papuli a s fľašou borovičky v ruke rád dáva prednášky o morálke. V živote a najmä v posteli často prestrelí, hlavne kvôli nemu je na svete toľko parchantov a nemanželských detí.

KOZOROŽEC (22. 12. – 20. 1.)

Miluje istotu, pričom jediná istota, ktorá u neho existuje, je tá, že je idiot. Svoje nízke sebavedomie si rád pozdvihuje na slabších jedincoch, prítom mu však akosi uniká, že pri pohľade na neho by si pozdvihol sebavedomie aj Quasimodo. Pokiaľ ide o peniaze a kariéru, tradične vyhráva majstrovstvá sveta v ričolezectve. Pre citovú zakrpatenosť a nízky emočný koeficient je odsúdený na staromládenectvo (resp. staropanenstvo). Je to umrňaný, žgřlavý paroháč.

VODNÁR (21. 1. – 19. 2.)

Individuum na pohľadanie. Jeho osobnosť je bytostne spätá s predponou EX – exot, expert, exemplár, excentrik, extrémista či exkrement. Dokonca aj alkoholické nápoje s obľubou EXuje. Je rebelom telom aj dušou, škoda len, že od pása dole jeho povstalecké funkcie často zlyhávajú. Ženy z tejto skupiny radi plávajú proti prúdu verejnej mienky – t.j. sú z nich čisté feministky, lesbičky alebo mužatky.

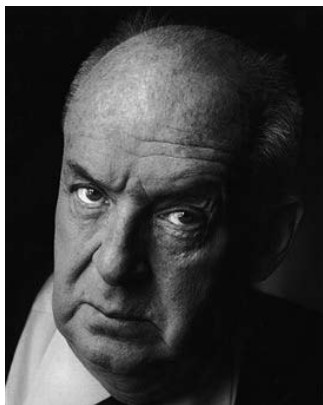
RYBY (20. 2. – 20. 3.)

V spoločnosti plní človek narodený v tomto znamení funkciu toaletného papiera. Pre jeho bujnú fantáziu mu často prischne prezývka „Ezop“. Od mala trpí judášskym syndrómom, preto v kritických situáciách neváha použiť ani tie najpodlejšie všivácke praktiky. Pôsobí dojmom námesačnosti, či ľahkej retardácie, obvykle u druhých vzbudzuje pocity ľútoty a melanchólie. Má pochopenie pre slabších a utlačaných, lebo aj on sám je zosobnením životného krachu a bezvýznamnosti.

-(b)rum-

Vladimir Nabokov

životopis

Vladimir Nabokov (1899 – 1977), americký spisovateľ ruského pôvodu, ktorý musel opustiť rodnú vlasť pre svoj pôvod. Patril totiž k urodzeným ľuďom. Práve vtedy sa začala v Rusku rozmáhať bolševická revolúcia, ktorá v roku 1917 odsúdila

jemu podobných. Od roku 1919 začal žiť v exile. Prvé jeho kroky viedli do Anglicka, kde vyštudoval na univerzite v Cambridge romanistiku a rusistiku. Takéto vzdelanie nepostačovalo na živobytie, a tak sa rozhodol odsťahovať do Berlína. Vo voľných chvíľach písal, aj keď jeho romány nikoho nezaujímali, už vtedy napísal román *Dar*, ktorý sa považuje za najlepšie dielo ruskej prózy 20. storočia. Lenže v tom čase bol nútený spolu s manželkou opustiť Berlín. Jeho manželka Vera Slonimová bola židovského pôvodu a v tridsiatych rokoch v hitlerovskom Berlíne bolo pre oboch nebezpečné žiť. Prestažovali sa do Paríža, ale po vypuknutí vojny s Nemeckom potrebovali aj odtiaľ rýchlo odísť. Nakoniec ich prijal New York, kde Nabokov získal prácu v Múzeu dejín prírody. Tam využil svoje znalosti o motýľoch, ktoré zbieral už od detstva. Neskôr v Spojených štátoch prednášal ako profesor ruskej a európskej literatúry na univerzitách v Stanfordske a na Harvarde a zároveň sa zaujímal o vedecký výskum blanokřídelého hmyzu.

Skôr by sa stal známym ako entomológ než spisovateľ, keby mu počas jednej loveckej výpravy nenapadla myšlienka napísať o láske štyridsaťročného muža Humberta k svojej dvanásťročnej nevlastnej dcére Lolite. Jeho najslávnejší román *Lolita* v tej dobe nechcel vydať žiaden americký nakladateľ. Nebolo to pre samotný obsah románu, keďže sa v ňom nenachádza ani jedna obscénna a ani vulgárna scéna, ale skôr pre kontroverzný námiet. Nakoniec vyšiel vo vydavateľstve v Paríži, ktoré sa zaoberalo brakovou literatúrou. V tomto psychologickom veľdiel Nabokov ukázal svoju jazykovú virtuozitu, dotýkajúcu sa najhlbších rovín morálnych hodnôt človeka. Azda je to najlepšie vyjadrené v samotnom románe vetou: „Napriek nášmu haštereniu, napriek jej papuľnatosti, navzdory všetkým jej priekom a posmešným grimasám, navzdory vulgárnosti, riziku a celkovej beznádejnosti, som predsa len prebýval hlboko v raji, ktorý som si

vyvolil – v raji, kde nebo malo farbu pekelných plameňov – no jednako len v raji.“ (Nabokov, 2001, s. 168). Skutočná Dolores Haseová alias Lolita sa dospelosti nedožila. Nabokov sa inšpiroval únosom Sally Horneovej pedofilom a zároveň nezamestnaným mechanikom – Frankom La Salleom. Príčinou úmrtia Sally nebol on, pretože ešte predtým ho chytili a uväznili, ale náraz auta do zaparkovaného kamiónu, kde bola Sally spolujazdkyňou. Zomrela ako 15-ročná. Ďalšie významné dielo opäť s nádychom vášne bola *Lužinova obrana*. V ňom Nabokov ukázal svoju veľkú vášeň pre šach. Podobne ako v *Lolite*, aj keď tu nerieši morálnu dilemu, ale zničujúcu závislosť na hraní šachu. U Lužina, šachového veľmajstra, je to útek pred svetom – tam dokáže prejavíť svoju genialitu. Jediná cesta vyslobodenia z tohto začarovaného kruhu je domnelé „prebitie“ zničujúcej závislosti rovnako silnou vášňou – v podobe ženy. Lužin, človek bez pochopenia pre akékoľvek medziľudské normy a pravidlá, a teda ťažko zaraditeľný do spoločenského života, ich nedokáže skĺbiť dohromady. Posledná „šachová partia“ jeho života končí tragicky.

Jeho sláva bola dvojznačná. Pre jeho kontroverznú *Lolitu* dostával prívlastky ako pornograf či deviant. V roku 1960 sa rozhodol pre ďalšiu emigráciu. Tou krajinou, kde mohol v pokoji tvoriť a nakoniec i zomrieť, bolo Švajčiarsko. Na záver možno najlepšie vystihuje jeho život, čo on sám – kozmopolita – o sebe povedal: „Som americký spisovateľ, narodený v Rusku, so vzdelaním v Anglicku, kde som sa zahĺbil do štúdia francúzskej literatúry ešte pred tým, ako som sa na pätnásť rokov presťahoval do Nemecka. Moja hlava hovorí po anglicky, srdce po rusky a ucho po francúzsky.“

(NABOKOV, V. 2001. Lolita. 2. vyd. Bratislava : Slovart, 2001. 322 s. ISBN 978-80-556-0216-5)

Rudolf Majtán

poézia

(PREPÓLOVANIE)

spomienky sú možno ako ryby
občas jednu ulovíš
uvoľníš jej háčik
aby si ďalej toľko netrpel
oprášiš svoj zabehnutý rituál oslavy úlovku
a k tomu mantru: byť či zabiť
prepadne ťa úzkosť
prepólovanie
a nezostane ti iná možnosť
ako ju pustiť späť do hĺbočiny
kam patrí

pripomínanie je spaľovací proces
osud
vírenie

a nad nami sa kľže šupinatý vesmír
s nekonečnou dobou čakania
kým čľupne tvoje súhvezdie
v tom momente pochopíš
že iba v zabudnutých kalužiach
pláva pre teba jedna
ktorá ťa raz vylieči

(POMEDZI MINÚTY A SLOVÁ)

hlava dolu, sucho v ústach, dlaň zovretá,
tma protichodné múry k sebe bližšie stiskla,
nado mňou sa celý obzor točí jak ruleta,
len niekto z nej vyškrtol všetky moje čísla.

túlam sa po meste, z mračien sa lúpe koža,
opäť po kvapkách do priestoru vytekám,
na pulloch sa pívá už bez súložie množia,
ukryť sa nie je kedy, s kým a hlavne kam.

fľaša si ma chytí, okolo mňa sa ovinie,
budem v nej ako nočný motýľ v komíne
trepať sa a čakať kto ju vypije až do dna.

cez jej sklá uvidím lámať sa ľudské osudy,
človek pomedzi toľkými inými poblúdi,
kým raz v niekom ten svoj spozná.

” **Rudolf Majtán** sa narodil v roku 1979 v Nitre, kde aj doteraz pôsobí. Publikoval v literárnom časopise *Let* a v starom *Slniečniku*, v predchodcovi tohto časopisu. V poslednom čísle pôsobil aj ako jeho redaktor. Okrem poézii sa občas venuje karikatúram, ďalej alternatívnej medicíne, spiritualite, reči symbolov a fenoménu astrológie. Je spolutvorcom a zakladateľom webov www.zverokruh.sk a www.horoscopeyourself.com

(SLOVÁ KTORÉ NEPOČUŤ)

pssst

(priestor sa zmrašťuje

klavír poodhalil
svoje nablýskané tesáky
pomaličky začína
vrčať
hrýzť
a trhať
slzy z našich rias

a ďalej sa rozpína)

pssst

ticho
teraz sa nenápadne
vtelil do lani
cupitá
pasie sa
a chrumká
(už sa vynáram
splývam s ním
-svietim)

príliv: šelma
odliv: laň

(priestor sa zmrašťuje,
rozpína a stráca)

a vo mne sa vyzúvajú slová
ktoré nám asi navždy
zostanú zamlčané
po dotykoch na lúke

(SPLEEN)

v nociach
keď kométy
trasú chvostom
ako štrkáče
a žilám
sa vylievajú
preplnené korytá
prichádzaš
(o korunu
ľahší)
dať si umyť
popol z nôh

odpušť
ale radšej choď
pahorky ti
vyplazujú kríže
a ten nemý v nás
sa ťa chystá
znovu
opustiť

(ŽIAROVKY A CESTY)

žiarovky nemajú nohy
ale ty pred nimi stále utekáš
(aj keď na vežiach by si hodinám
najradšej povyzúval ihneď bežky)
v pokluse sa pozeráš ľuďom do očí
a v nich čítaš nápisy:

cudzím vstup zakázaný

na dúhovkách opäť dozrievajú hrušky
na ktorých si sa včera nachytil

v tom sklopíš zrak a pochopíš
že jediní milenci v okolí sú knihy
túliace sa jedna ku druhej
občas zmenia v tebe polohu
a možno raz chodníkom aj orientáciu

a potom snáď prestanú viesť
všetky cesty iba do Ríma

(JAŠTERICE)

slnko chrchle ako činel
popri múroch sa melódia tacká na mol odbitá
a v bare sa tiene pomaly chystajú vytriezvieť
na posledný kút
tam v rohu
niekde hlboko vo vnútri teba
sa túžby pokojne vyhrievajú ako kolónie jašteríc

len ty stále ešte nevieš
že ti zajtra z nich bude opäť dľaň rezať
iba ďalší zvíjajúci chvost

(NA STANICI)

ľudoprázdna stanica
bez ľudoprázdnych ľudí
autobusy na nej dobzučali
už spia uložené vo svojich úľoch
zatiaľ čo lampy
po dávkach vyplývajú svetlá
na zmoknuté billboardy
ty medzi nimi stojíš
strácaš sa a čakáš
a pritom z dialky načúvaš
ako sa zárubniam
priväzujú rozprestrené krídla

na protest sa rozsvietilo
v oknách
len to svedomie sa v tebe
naďalej váľa
ako roztrhaný transparent

Lucia Lenická

poviedka

(HLADNÁ BALADA II.)

„Dnes som tetoval portrét strašne škaredého decka. Na tej fotke vyzeralo ako jeho štyridsaťročný obézny foter, ibaže ono malo asi len tri.“

„Ehmm, to je dosť smutné,“ povedala trochu neprítomne.
„... tuším som hladná.“

„Čo by si si dala?“

Gréta sa zamyslí.

„Dala by som si... vyprázaný karfiol,“ oblizne sa. „A ty?“
Chvíľu rozmýšľa a potom pokrčí plecami:

„Praženicu.“

Potiahne si z cigarety. Na rukách má vytetované dve čiernovlásky a opicu, čo fajčí. Jednej dal meno ešte počas procesu tetovania, keď to Kurva bolelo a druhú nazval Matka. Opica ostala bez mena. Mal aj viac obrázkov plus jeden nedokončený dubový list v životnej veľkosti na ľavom stehne.

„Mám tu tie karty,“ usmiala sa Gréta sprisahanecky.

„Hej?“ aj on sa usmial rovnako sprisahanecky. Mal pre tieto veci pochopenie, nie tak ako väčšina ľudí, a o to ho mala Gréta radšej.

„Vyveštíš mi?“ usmieval sa teraz so záujmom.

„Nevyveštím, len zistím tvoj charakter,“ opravila ho,
„pochybujem, že zo sedmových kariet sa dá aj niečo viac.“
Podala mu tridsať kariet: „Miešaj.“

*

X a Y bol párik pouličných kamošov. Stretávali sa každodenne. Podnikali každonočné výjazdy do terénu, išli slobodne, hocikam, kam ich nohy zanesli. X a Y milovali takýto život. Boli to kamaráti až za hrob, nech by chcel byť akýkoľvek. Chodili a lovili. Zážitky, jedlo, samice, čo im len napadlo... Zavše im nezvyklo nič chýbať, poznali triky, vďaka ktorým sa im vždy podarilo vyjsť zo zápasu s každodňom víťazne. Takže žili v slastnom presvedčení, že celý šírý svet patrí im. Takito boli kedysi tuláci X a Y.

-

Mladý muž a o rok mladšia žena sedia na schodoch a rozprávajú sa o anglickej blues-rockovej kapele. Nad hlavami im už dávno visí tma, no siluety bezpečne oblizuje svetlo pouličných. Bol začiatok leta, máj alebo jún a vôbec nebolo chladno. Bicykle ostali odstavené v tráve a oni sedeli vedľa seba, dodržiavali diskretný odstup. Niečo sa medzi nimi rodilo, no nebolo jasné, čo. On fajčil cigaretu. Cez deň tetoval. Ona tiež fajčila cigaretu a cez deň sa učila. V poslednom období sa chodili bicyklovať takmer každý deň, trávili spolu veľa času. Hrali sa na kamarátov. A išlo im to dobre.

Jedného dňa Gréta našla v tráve karty. Rozfúkané sedmové karty. Najskôr mala v úmysle tento nie celkom obyčajný jav odignorovať, a tak pokračovala v ceste bez zastavenia. Po pár krokoch od miesta činu sa však zastavila: toto preda nemožno ignorovať! Poobzerala sa.

Bolo to popri hlavnej ceste neďaleko ázijského bistra. Inak rušná ulica odrazu postrádala jediného pešáka, len tuto opodiaľ odchádza párík seniorov. Gréta odrazu nevidí iné, len pozbierať karty a nechať si ich až do smrti. A tak sa i stane. Cestou domov, do blízkej dediny, popri rieke v životom pulzujúcej prírode, počíta Gréta čertove obrázky. Tridsať. Chýba žalud'ová sedmička a žalud'ová osmička. Strčí si ich do zadného vrečka a vzápätí ju skrz-naskrz presvieti pocit naivne infantilný, ako – že našla najväčší poklad na svete! Poskočí si a ďalej putuje domov.

*

Na tmavom chodníku beľalo sa niekoľko finálových kariet. Gréta premýšľala a cítila sa hlúpo. „Vieš čo? Asi je to hlúposť. Keď ti poviem, čo som z nich prečítala, pomyslíš si, že toto som vedela aj predtým. Radšej to nechajme tak.“ „Nie, prestaň, v žiadnom prípade. Teraz to už musíš dokončiť.“ „Nie, nemusím.“ „Hej!“ takmer nikdy nevyslovoval jej meno. To sa Gréte vôbec nepáčilo, ona ho totiž oslovovala často a pekne. „Prosím, dokonči to, povedz mi.“ „Ach...“ zvesila plecيا, „dobře teda.“

Nadýchla sa.

Bol dobrosrdečný, to na prvom mieste. Nadaný. Nesmierne nadaný – výtvarník. Umelec. (Raz našla jeho starý zošítk s kresbami. A potom si ho musela pozeráť stále dokola. Vtedy sa doňho čiastočne zalúbila.) Pôžitkár. Ale sebadeštručným spôsobom. A miloval prírodu tak ako ona. To všetko a viac povedali o ňom aj karty.

*

X a Y putovali cestami-necestami, hazardovali, boli zlí. Najhoršie však na tom bolo to, že nemali čo do úst vložiť. To hnalo ich nervozitu ešte vpredšie. Pomaly začínali štekať aj sami na seba, kamaráti až za hrob. Dokonca, už ani opačné pohlavie im nedokázalo priniesť rozkoš. A tak spomalili, museli si šetriť sily.

–

Keď prechádzala cez jeho ulicu, postretla mŕtvolu mačky. Zohľadila sa k nej. Hlavu mala napolovicu rozmiaždenú, takže Gréta mala možnosť nahliadnúť do útrobov očnej jamky. Vo vylezenom oku sa zračila nenávisť, aspoň tak sa jej zdalo. Bol to slnečný, v tej chvíli až arogantne slnečný deň, tvrdá suchá zem popri ceste vyzerala celkom nepoddajne. Mačka na okraji cesty ležala určite už niekoľkú desiatu hodinu. Teraz sa nič nedá robiť, pomyslela si, až večer, v noci.

*

Keď sa v ten deň stretli, už sa stmievalo. „Dnes je na programe pohreb mačky.“ „Myslíš tú na našej ulici?“ „Presne. Idem po rýľ a keď sa celkom zotmie, pochováme ju.“ „A kde to chceš urobiť?“ „Uvidíme.“ O hodinu bola už tma. Vysadli na bicykle a vrátili sa k telu. „Čo tak tam, pod tú vrbu?“ Vrba bola vysadená pred domom miesta činu a domácim bolo fuk, že im pod oknami leží mŕtvola. „Excelentné. Pod vrbou.“ A mačka tam odpočívá podnes.

*

X a Y zavetrili čosi odporne smradľavé. „Taký hnus, to môže byť iba zdochnutá mačka,“ povedal Y. „Hentam, kukaj!“ a X kývol smerom pod mladú vrbu. Spod kopčeka hlíny vytŕčala špička mačacieho chvosta. „Fuj! Pluha pandravá!“ zavŕčali nenávisťne obaja naraz. Bruchá mali také prázdne, že aj najmenší impulz v nich dokázal vyvolať nepričetnosť a zo zubov tečúce nervy. Zúrivo sa rozštekali na mačací hrob, no keď aj tak neprestával zapáchať, rozbehli sa radšej inam.

–

„No čo, veď ti to šlo výborne,“ pochválil Grétinu snahu. „Vďaka, ale toto sú len testovacie kolá. Si tretí, na kom to skúšam.“ „Myslím, že ti to ide,“ povedal a myslel to vážne. „Myslím to vážne,“ prikyvoval. „Ale veď to bolo nič,“ pripustila sklamane, „všetko, čo som ti povedala, som o tebe vedela aj predtým.“ „Nie všetko bolo také jednoznačné,“ usmial sa. Pozbierala karty a vložila si ich do tašky. „Ideme na pivo?“ „Amen.“

*

X a Y cupitali východným smerom. Radšej boli ticho, naozaj si šetrili sily. Na lov. Zajaca dnes už určite nechytia, v behu nemajú vôbec žiadnu šancu ani za normálnych okolností, nieto ešte teraz. Možnože nejakú prispátú prepelicu, ale ani na to sa neslobodno spoliehať. A čo keby...? „Hej, Y, kukaj!“ a X kývol smerom hore schodmi. Y pozrel na dve chudé ľudské siluety niekoľko málo skokov od nich a zavŕčal. Netrvalo dlho, kým sa obaja zúrivo a lačne rozbrechali a s tečúcimi papuľami sa bezmyšlienkovite rozbehli hore...

–

Keď sa pohreb skončil, prebehli sa na bicykloch po hlošinu úzkolistú a potom si sadli na schody. Gréta si vtedy ani zamak neuvedomovala, ako sa do nej toto obdobie vryje. Ako tetovanie. Mala dubový list za ucho, ale on ju ihlou nikdy „nepočmáral“, ako zvykol vravievať. Nestihli to. Rozprávali sa o anglickej blues-rockovej kapele. Potom mu vyložila karty a vykreslila jeho charakter. Hoci išlo prevažne o veci beztak zrejme, pochválil ju, že jej to ide. „Ideme na pivo?“ „Amen.“

Začali sa dvíhať, keď sa z tieňov ulice pod násypom ozvalo zúrivé štekanie. Pozreli tým smerom a uvideli dvoch vychudnutých pouličných bastardov, ako sa zachádzajú od brechotu, ako sa stroja do útoku a ako vyštartovali priamo oproti nim. Čo mohli robiť, úbohí takmer zalúbenci? Bránili sa, áno. Ale dvom divokým zlostmým šelmám sa človek bez zbrane len ťažko ubráni. Zožrali ich, kamaráti až za hrob, zožrali aj s teniskami. Vylížali chodníček, označovali si miesto činu a konečne spokojne vybrali sa túlať ďalej. Zas začali zvädzať samice a hazardovať a takto si žili až do smrti. Keď jedného zrazilo na ceste auto, druhý od žiaľu umrel vedľa neho. A keďže ich telá nemal kto pochovať, ostali na tamtej ceste rozflákané práchnivieť, až kým ich celkom nepohltila tma.

Matej Matúš

cestopis

(SEATTLE - SJETÝ V SJETLI)

„Music can change the world because it can change the people.“

Nie je Amerika ako Amerika. Aj keď Severná, Kanada proste nie je US. Po pár mesiacoch vo Vancouveri sa mi zažiadalo aspoň trochu zmeniť krajinu. Seattle je najbližšie najväčšie americké mesto s jednoduchým spojením. A je to aj mesto hudby. Síce som nikdy nebol extrémny fanúšik grunge, ale Nirvana je sakra Nirvana. A Jimi Hendrix? Ou jé bejby!

Infikoval som svojou myšlienkou na výlet za hranice všedných dní Majka s Lenkou. Dobre som urobil, pretože nakoniec práve oni dotiahli do konca všetky realizačné detaily – bus, hostel a väčšinu programu. Z mojej strany

bol plán jednoduchý: „Podme tam, že vraj majú lacné pivo!“ A ešte múzeum hudby, keď už budeme pekne namarinovaný. Ich nejak omíňal iný program, z toho jasne vidno, že to nie sú skúsení kongresoví turisti. Je to totiž tak, prídeš, vypiješ a si rád, že si rád. Majk poslal nejaký koncert, čo našiel na nedeľu večer. Kapely neznáme, ani youtube ich nepozná. Bol som skeptický. Potom som si všimol názov pubu White Rabbit a zrazu som si bol istý, že všetko bude v najlepšom poriadku.

Vyrážame v nedeľu ráno o siedmej, príchod o jedenástej, naspät' v pondelok večer o siedmej. 30 hodín nám musí stačiť. Nedeľa ráno. Ideme. Cesta prebieha pokojne, bus nie je celkom plný, počasie obstojné. Neprší, čo viac si môžeš priať? Pred US hranicou sa prejavil šofér:

„Všetko jedlo treba nahlásiť, špeciálne ovocie a zeleninu. Inak pôjdete do basy.“ „Čože?“ „Srandujem.“ Proste, nádejný stand up komik. „Aj keď máte jablká dovezené z Washingtonu. Oni ich naspät' nechcú.“ Zúfalo som sa pozrel na moje oriešky. Sú také krehké, také drobné a ja sa ich mám zbaviť...?

Na hranici z toho nerobili až takú šou, oriešky ich nedojali. Len nám zobrali odtlačky prstov, odfotili nás a poslali zaplatiť 6 dolárov víza. Síce sme boli kvôli tej procedúre poslední, ale boli sme tam. Amerikába! Majk už začína dávať nejaký ten antikapitalisticko-fašistický frístajl. Má to ťažké, vyhranený postoj kontra výlet, hehe. Ale veď to nejak zvládne. Zvyšok cesty spíme, je to viac menej cesta cez les.

A zrazu sme tu. Bus nás vyhodí na pravdepodobne najhnusnejšom pláci v meste. Parkovisko medzi rozostavanými budovami a nejakou diaľnicou. Síce vidíme nedaľeko Space Needle (Vesmírnu ihlu, vyhliadkovú vežu a dominantu panorámy), ale sme znechutení z ponúkaného pohľadu. Majk pokračuje vo frístajle, pomaly pritvrdzuje. Som mierne zmätený (ale to je štandardný pocit v mojej emocionálnej výbave). Nepekné okolie. Definitívne iné, ako naša rodná Kanada. Kráčame smerom, kde tušíme hostel. Blúdime. Normálka. Hostel je na počudovanie príjemný. Hneď vedľa Liquor

tá najfotogenickejšia časť dňa. Noci. Presne tak. Medzi svetmi. Ktovie prečo je ten pohľad z výšky taký príťažlivý. Ľudia sú ochotní liezť na kopce a hory kvôli chvíľke na vrchole. (Či kvôli ceste?) Mesto pod nami sa pomaly rozsvetuje, ako zachvátené požiarom, viac a viac svetiel. Je v tom niečo magické. Ako hľadiet do pahreby, bez slova, stratený vo vlastných myšlienkach.

Strávime hore zo dve hodiny. Užívame si nadhľad, svet nám leží pri nohách. Majk sa snaží zorientovať. „Chápeš to? Tak my sme teraz akože v tej Amerike, v nejakom Seattli?“ „Ta neviem či nie hej, bratm.“ Keď je už hádam čas aj pomaly ísť, musí si ísť dať ďalšie kolečko (to som zvedavý na tie fotky. Počuješ ma?! Chceme ich vidieť!!) S Lenkou čakáme. A čakáme. A čakáme... Prečo vlastne toľko čakáme? Kde je ten mameluk? Stratil sa. Nie som sám na tomto svete, kto ma tento talent. Z neznámych príčin šiel už dolu. Nevadí.

Ďalší plán je niečo pod zub a niečo do zobáku. Líkáč sme prehľadali dôkladne, výsledok – seven crowns za 17. Not bad. Máme hodinu, kým bude treba pomaly ísť na tú hudobnú udalosť roka. Niekedy zhruba v tejto dobe som sa zaľúbil. Do automatu na ľad. Stál tam celkom sám, v hosteli na chodbe, pred dverami do izby. Úžasné! Niektí tam hore (na sekretariáte) ma má rád, keď mi zoslal také čosi. Pre krátkosť času sme sa dostali len do polovice fľaše, potom už bol čas ísť. Desať minút busom, drobná panika s drobnými, ale sme tu.

Follow the White Rabbit! No, my sme radšej vošli dnu. Hneď som sa cítil ako doma. Útulný, nie prehnane čistý bar, žiadne zbytočné svetlá, podivné dekorácie, ktoré vyzerali, že si to ten, kto na nich pracoval, v polovici práce rozmyslel. Biletár s nami priateľsky pokecal, spýtal sa, odkiaľ sme. Prízvuk neutajíš. Vstupné 5 dolárov. Vyzeralo to, že sme jediní platiaci hostia. Pár ďalších stolov budú asi kapely, keďže tam prakticky takmer nikto ďalší nebol. Ešteže barman bol na svojom mieste a dal nám nejaké divoké, horké pivo, ktoré ale v konečnom dôsledku nebolo zlé. Čakáme na prvú kapelu. Na pódiu basa, gitara, bicie. Veď nič viac ani netreba na poriadny rokenrol.

A už to začína. Trio Argonian hrá o dušu, rockovo, so samplami v pozadí. Spevák je možno viac herec, ako spevák, ale má charizmu a zaujímavý hlas. Celkovo je to celkom mega ultra synth pop bárščo, not bad. Tlieskame a pijeme horké pivo. Kapela končí, začína sa ďalšie kolo.

Okolo obrovských klávesov sa začínajú motať traja mladíci. Púšťajú nejaké divotvorné až experimentálne psychozvuky. Potom sa jeden chopí mikrofónu a začne rapovať. A dobre. Má super flow a aj texty sú k svetlu, aspoň tie útržky, čo dokážem vnímať. Horšie je to s hudbou, nejak im to nehrá. „Podelané to majú,“ hovorím, ako keby to niekoho zaujímalo. Ale mal som pravdu, ha! Mali to podelané. Hrnce v pivnici, panvice na povale a hrebene nebolo počuť vôbec. Aspoň sme mali viac času na rozhovor a pitie piva. Bol som zobrať ďalšie kolo, skúsil som šťastie a kúpil iné. Ak bolo to predtým horké, toto dalo tomu slovu nový rozmer.

Majka chytá alkoholová mánia zapáliť si. Nie je čo. Barman nás posielal kdesi za roh do americkej siete večierok 7-ELEVEN. Drahé jak šľak, ale na cigy dobré.

store. Krásne. Izbu sme museli zaplatiť kreditkou na ktorej bolo meno, iné nechceli. Hm. Ešteže Lenka mala slovenskú, inak by to bolo zaujímavé. Izba v pohode, ale to je jedno, pretože tu aj tak neplánujeme tráviť čas. Hor sa kdesi von! Plán bol ísť sa najesť a chodenie po okolí, až kým nenájdeme krčmu. Večer koncert. Zožrali sme nejaké sendviče a potulovali sa po centre. Na prvý pohľad pribudlo ľudí, čo ich na prvý pohľad chce človek radšej obísť. Nie sme samaritáni, len čerstvo vyliahnutí turisti. Bezdomovcov si radšej krmíme vo vlastnom meste. Po úhladnom Vancouveri to tu je pekný chlív. Bez ladu a skladu, budovy sa kopia. Oceňujem, že tu je výdatne zastúpená tehla ako stavebný materiál. Možno to znie divne, ale tie kanadské drevené domčeky ma bolia. Pripadajú mi ako nejaká pochybná napodobnenina Anglicka. Takže túto zmenu vítam.

Prechádzame sa trhom, kukáme rybacé hlavy a aj ostatné obchodíky od výmyslu sveta. Tu sa blízko nachádza aj prvý Star Bucks v Amerike. Vyzerá úplne, ako ten druhý. Kráčame, dostávame sa na nábrežie. Počasie sa múdri, vychádza slnko. Čo je dobre, pretože fúka veľmi dôkladne, vietor nám odtŕha dych od úst, ani sa nepočujeme nadávať. Prechádzame sa takto pár hodín. Fotíme, kukáme vôkol, dobre nám je. Napriek tomu, že sme stále nenašli žiadny pub, kde by sme si konečne dali prvé americké pivo, začína sa nám tu stále viac páčiť. U mňa by som to pripísal ľahkej špiny a chaosu. Spomínam si na môj milovaný Londýn, jeho úzke uličky plné života, na Las Vegas, kde som nikdy nebol... alebo rodná Klokočina? V každom prípade tu čosi cítiť, snáď je to život ukrytý pod povrchom.

Prechádzka sa nám prejedla v momente, keď to začínalo vyzerať na dážď, obloha sa zaťahuje, padajú prvé kvapky. Zdrháme do hostela. Keďže sme ale dosť ďaleko, počasie si to rozmyslí, keď sme blízko Space Noodle. Čochvíľa začne zapadať Slnko. To treba využiť. 20 doláčov ešte dám (čo mi aj iné zostáva, všakáno). Ide sa nahor. Výhľad je ale naozaj dôkladný, nadšenie kulminuje. Fotíme, už zase fotíme. A každou minútou sa to zlepšuje, západ slnka je

Ind za pultom sa nás pýta, skadiaľ sme. Holt, prízvuk veru naozaj neschováš pod čapicu (hlavne, keď už máš pod čapicou). Najprv sa nechytá, ale potom naňho vytiahnem Čechoslovakiu a už sme doma. (Bola to super značka. Vo svete to pozná každý, či Blízky východ alebo ďaleký západ, to sa musí uznať.)

Posedíme s tabačikom na ulici, zmotáme fajku mieru a obdivujeme noc. Dobre nám je takto. Pivo v tom asi nebude nevinne, ale aj celkový pocit bytia tu a teraz je výsostne uspokojivý. Majk ani moc nenadáva na zasraných kapitalistov. Amerika má zjavne aj svoju svetlú stránku.

Na pódiu sa zatiaľ chystá hlavný program, skupina Aisle of View. Reggae, funky, energia. Ved' ich aj je na pódiu sedem. Zjavne si to užívajú na plné gule. Hlavne slečna, čo hrá na trúbku, je extrémne, nekonvenčne, priam mysteriózne sexi. Obieha s trúbkou celý podnik, tancuje na stoličkách, stoloch, až kým sa nedostane na bar. Uff. (V tejto chvíli si uvedomujem, že nie som fotograf. Toto by žiadny nemohol nechať bez záznamu. Mne stačí pivo v pohári a hudba v ušiach.) Rozhýbe aj Lenku, ktorá stráca dušu vo víre pohanského besnenia. Majk sa pridáva, celkom sa to rozbieha. (Jeden z lepších koncertov, čo som presedel v kúte, musím uznať... A že ich bolo!) Komunikácia s publikom prebieha na jednotku, akurát že na konci nerozbijú nástroje. To kapely robia, aby už nemuseli viac hrať.

Je po koncerte. Pijeme ďalšie pivo, ktoré – nemožné sa stáva neskutočným – je horkejšie ako tie dve pred ním. Ou jé. Keďže celá udalosť sa niesla v komornom duchu, nakoniec sa všetci stretávame pred podnikom na chodníku. Vo veľkom kruhu, pomiešaní bez ľadu a sladu, hrá sa hacky sack (pletené vrečko naplnené neviemčím, ktoré sa prihráva prevažne nohami dookola), pomedzi nohy sa pletie pes Chewy a kradne neopatrne nahrávky, kolujú tu podivne páchnuce cigarety (marihuana je vo Washingtone legálna, spomínal som?) Rozhovory o hudbe a živote, aj všetkom ostatnom. Náhodní chodci, čo nemajú pokoja v nedeľu nadránom, sa pristavujú. Niektorí zostanú a hrajú s nami. Niektorí len zanechajú stopu idú ďalej. Ako mladík, ktorý sa dá do reči s Majkom, predstaví sa celým svojím menom, ktoré som si ani náhodou nezapamätal, pozerá mu do očí a vážne mu povie: „Michal, zmeň svet.“ A odíde.

Cesta domov pešo trvala asi pol hodiny a vôbec si ju nevybavujem. Nestratili sme sa, to je hlavné. A nie také

bežné. Ráno sme zľahka pokrčení, ale raňajky sú v cene a len do desiatej. Musíme ísť. Nebudem predsa piť whisky nalačno... (... ani som nepil. Teda nalačno. Fľašu sme dorazili, nech je deň krajší.)

Potom múzeum hudby. Prší, ale to sa stáva. (Stačí si uvedomiť, že nad oblakmi, len tuto kúsok, slnko svieti tak ako vždy.) Vstupné 20 Kčs platíme s radosťou. Budova to je už na prvý pohľad značne neortodoxná, moderná a ohavná. Nevadí. Zvnútra to vidno nebude. (Vo White Rabbit na plagátni a nálepkami polepenom zapľuvanom záchode som sa večer predtým dočítal, že The Death of Art is the absence of limitation. Nejak sa mi tá veta k tejto budove hodí...) Expozície, patriace Nirvane a Jimimu Hendrixovi, sú na rade prvé. Pozerám si fotky Kurta, listy, gitary, artefakty... Zhasnutá kométa, ktorá však na oblohe zanechala stále živú stopu. Podobne Jimi. Obaja členovia klubu 27 (zomreli, keď mali 27 rokov) Po predošlej noci som s nimi dôkladne súcitil. A kludne by som tam toho prijal aj viac, nebudem však náročný.

(Scénka z expozície Hendrixa – zvyšky rozbitej gitary za sklom, pred ňou dvaja malí chlapci ju hltajú očami. Pristúpi k nim žena, zjavne ich matka a vraví: „No ale jeho mamička z tohto určite nebola príliš šťastná...“ Takže rokec áno, ale nech ťa mama nevidí, ok?)

Vrchné poschodie patrilo interaktívnemu Sound Lab. Jedno obrovské štúdio rozdelené na bunky, kde si návštevníci môžu skúsiť zahrať na všemožné nástroje (gitary, bicie, basy, klávesy, gramce...) Boli tam aj nejaké miestnosti vybavené pre celú kapelu. Majk gitara, Lenka bicie a ja som to musel počúvať. Tak som zo zúfalstva stláčal aspoň rôzne čudlíky na klávesoch. Apocalypse now!

Môj hudobný vkus je mnohonásobne lepšie vyvinutý, než hudobný sluch. Čo už. Keďže som si teda hudbu nemohol vychutnať pomocou hrania, užil som si aspoň vizuálnu stránku ďalších miestností – výstavu portrétov Close up. Celebrity pomiešané s neznámymi ľuďmi. Meter krát meter, pohľad z očí do očí. Jazvy na tvárach ľudí z Afriky rozprávali aj bez slov.

Nikoleta Titková

poviedka

Niekoľko miestností patrí sci-fi, fantasy a hororom. Pobudnem tu dlhé chvíle. Paródia, komédia, budúcnosť, či minulosť, je tu všetko. Trochu iné, trochu prikrášené, ozvláštnené v tomto svete za zrkadlom, ktorý je ale nakoniec aj tak odrazom každodenného sveta okolo nás. Nie je to super?

Zaujímavá je aj stena preplnená kartičkami – na každej je nápis Music is... – a zvyšok doplnili ľudia sami. Čo je hudba? (Vďaka záznamovým médiám a prístrojom už ľudia takmer zabudli, čo hudba vlastne znamená. Že vzniká teraz a trvá, kým sa deje. Kým je tu niekto, kto hrá, spieva. Hoci kto, každý. Aj poslucháč je dôležitý. Nedá sa chytiť, odmerať, odvážiť, zviazať do snopov. Iba zažiť. Médiá sa dajú merať. A predávať – konzumovať, vo veľkom. Bez uvedomenia a pozornosti, len tak, nech si tam v kúte čosi chrčí. Ale tak to je, nebudem plakať nad zabudnutými spievankami starých materí.)

Nakoniec sme prešli, videli, počuli a skúsili asi všetko, čo sa dalo, a nastal čas ísť. Posledných pár hodín sme chceli stráviť obchádzkou obchodov, keď už je údajne v tejto Amerike všetko lacnejšie. Hlavne som mal záľusť na outdoorové obchody, zohnať poriadnu nepriestrelnú bundu do pohody aj nepohody. (Teda hlavne na hory by som povedal.) Prešli sme tých obchodov toľko, že Lenka pred posledným odmietla vstúpiť, cha. Aj sme sa stratili v daždi, ale bez fatálnych následkov. Teda ak nerátam to, že som nakoniec nič nekúpil. Asi sú tie reči o cenách kúsoček nadsadené.

Cesta domov prebehla bez komplikácií, ani na hranici sa nám nevyhrážali. Nič sme nedovážali, po pár otázkach (a čo, doma všetci zdraví?) nás pustili do nášho dočasného bydliska bez zbytočných príťahov. Jediný suvenír z cesty (okrem priehrástia fotiek) je ručne kreslená mapa sveta. Je skvelá, mám ju rád. Dokonca sa mi prihovára! Vraví: „Tak čo, čo bude ďalšie?“

(OBJAVNÉ PĽAVBY)

Odkedy čítala Hamleta, zbierala orechové škrupinky. Zaplavila nimi celý byt, dokonca niekoľko debničiek už musela uskladniť u svojich priateľov a starých rodičov. Niektoré vnárala do farby, iné maľovala precízne štetcom, veľkú časť nechávala „na prírodno“, ba pár ich aj vyhodila, pretože „občas musíš byť kritická, Kristína, aj keď to bolí“.

Mala dvadsaťdeväť rokov, ale väčšinu času sa správala ako malé dieťa. Dospelý človek sa v nej prebudil, prekvapivo, len vo chvíľach, keď sa dostala do styku s malými deťmi. Lekári jej diagnostikovali poruchu osobnosti, ale nedokázali zistiť nič konkrétnejšie. Ľudia, ktorí ju poznali bližšie jej určili chronickú antipatiu voči svetu.

Preto tie škrupinky. Mala rada ich drsný povrch a tú hromadu nápadov, ktoré v sebe ukrývali. Napísala o nich aj báseň. Rada sa s nimi kúpala vo vani a napodobňovala scénu z Tróje. Keď mala ťažký deň, vylodila sa v Normandii alebo potápala parníky. Vaňu zvykla naplniť takmer až po okraj, aby sa pri jej nekontrolovateľných pohyboch trieštili vlny, prevažovali sa cez „palubu“, obmývali kachličky a penili ako hubky nasiaknuté saponátom. Ak jej tematický týždeň bol zameraný na grécku mytológiu, hrala sa vo svojom „mori“ na Poseidona s vidličkou v ruke, odháňala Diove blesky a lepiacou páskou sa priväzovala k okraju vane, aby odolala volaniu Sírén. Keď dozneli zvuky uháňajúcej sanitky za oknom a ona bola ešte stále na mieste, cítila sa blažene a o krok bližšie k Penelope. Všetko za zatvorenými dverami kúpeľňového sveta.

„Prečo nemáš rada ľudí?“ spýtala sa jej osemročná neter.

„Ľudia vôbec nie sú zlí, len ľudstvo je príšerné...“, pospevovala si.

„Ignoruješ ma?“

„Práve naopak,“ povzdychla si, akoby jej robila obrovskú láskavosť. „Práve si zaplnila jeden záhyb v tyrkysovej škrupinke.“

„O čom to hovoríš?“

„Uvedomila si si niekedy, že jadro vlašského orecha vyzerá ako mozog?“ Zadávala sa cez okno.

„Alebo sušené hrozienko...“

„Sídlo ľudského intelektu.“

„Kariol...“

„Máš pravdu.“

Dominika Zúborová

poviedka

(ROZPRÁVKA SMUTNÝCH ULANBÁTARČANOV)

Kde nebolo, aj tam môže byť – teda bola raz jedna lúka.

Popravde, nemusela byť len jedna, takých ako ona mohlo byť pokojne viac. Nebola ani za siedmimi horami, ani za siedmimi dolami. Zdala sa byť celkom obyčajnou. Možno by si si ju zmýlil/a s akoukoľvek inou. Nachádzala sa na planéte, akých je vo vesmíre prinajmenšom osem.

Komu patrila?

Asi všetkým dedinčanom: nárokovať na ňu som si mohla ja, moja mrzutá suseda, čo ma nikdy neodzdraví, pani poštárka, ktorá moju poštu sem-tam omylom vloží do inej schránky, teta predavačka, čo nikdy nemá čerstvého chleba, ujo smetiari, čo v pondelky radšej spí, ako zberá smetiaky, pán farár Vínoπιj Vodukáž, veselý bezzubý zubár, čo radšej nosí rúško, Ida Láskavá a Alam Záhradník.

Práve praprarodičia Alama Záhradníka sa pred XXL rokmi rozhodli časiť lúky skrotiť. Pretekala cez ňu riečka Nevoda. Trvalo im asi XL rokov, kým pochopili, že nestačí udupávať krásnu hustú divokú dlhú trávku. Trhali a trhali, ale ona sa nepodvolila. Praotec Alama sa nerád díval, ako sa jeho žena Monika trápi s trsmi a nepečie koláče. Preto raz vymyslel smiešny vynález, ktorého sa ľudské ruky museli chytiť, ba čo viac – poriadne dotýkať, preto dal tomuto prístroju, ktorý neskôr zmenil dejiny obyvateľstva, názov dotyka.

„Dotyka je nástroj, ktorý bude používať prevažne moja žena Monika!“ povedal Alamov praotec, ktorý sa vďaka tomuto veľdielu stal doživotne prvým mužom kraja. A na počesť svojej ženy dotyku tesne pred smrťou premenoval na motyku, aby aj jej meno začínalo na „m“. Odvtedy motyku držala v rukách samá ženština.

Sem-tam ju chytí do rúk i Alam a zaspomína si pri nej na svojich prapredkov.

Nuž, po čase sa zmenila lúka na záhradu. Po trávnatých trsoch chodili ľudia po štyroch, po dvoch, po troch a stále ju obtrhávali. Chceli, aby uvoľnili miesto pre šľachetnú zeleninu a veľavážené ovocie.

Dokonca, do istej časti naukladali obrovské čudné skaly, vraj chceli vyrobiť nejaký časomer, ktorý

Necítila sa príjemne. Buď jej bol svet malý alebo sa v ňom topila. Nevedela presne definovať dôvod svojho nepohodlia, ale s istotou vedela to, že jej nebol šitý na mieru. Hľadala alternatívy. Už mala aj priateľa, ale ešte viac sa to zhoršilo. V každej škrupinke sa len vrtel, obracal a tým zhadzoval jej dobré úmysly z poličiek. Dokonca začala vyšívať. Vankúše. Ľudia si ich nekupovali tak, ako si to predstavovala, ale z neznámych príčin odmietala šiť šaty, ktoré sú v kurze o niečo viac. Pokúsila sa chodiť pravidelne do kostola. Cítila v chrámoch niečo, čo na ulici nie, ale siahodlhé reči kňazov takmer stále prerušili to vzácne spojenie. Necítila sa príjemne.

Kristína bola najšťastnejšia, keď sa mohla dotýkať svojich orechových škrupiniek. Ako povedal princ dánsky, i keby človeka zatvorili do orechovej škrupinky, bol by schopný cítiť sa pánom vesmíru. V podstate sa až tak nelíšila od svojich pozemských spolubývajúcich.

by fungoval podľa slnka. Neskôr veľkú časť zaliali takou sivou kašičkou a obyvatelia boli veľmi vďační, že sa po nej pohybujú v smiešnych plechových škatuliach, nie väčších od nich.

Trávnaté trsy sa nikdy nesťažovali. Nikdy nechceli fňukať, ani keď ich kosili. Zem to bolelo, celé noci tajne plakala, ale ráno bola vždy opäť zelená – nechcela sklamať. Steblá jej tráv boli tenučké, chudulinké ako topmodelky. Sem-tam narástli, a keď sa konečne trochu popovyťahli, bol k nim zlý i vietor, hneď dal zemi na vedomie, nech s tolkou avantgardou viac neráta.

Viete, vietor videl všeličo. Bol tak trochu nadurdený, poznal všelijaké slovíčka a myslel si, že ho to oprávňuje povyšovať sa nad zem. Raz, keď sa vrátil z prechádzky nad vinohradmi, smial sa z detinskosti zeme, ktorá si myslela, že by spolu mohli byť kamaráti.

Zem si z toho veľkú hlavu nerobila, mala úplne iné starosti: musela ustupovať zelenine, ovociu, novým stromom a krom. Ale nebola z toho smutná. Tešila sa, kto bude v ďalšie ráno novým členom nemalého spoločenstva.

Neraz počula kúsok z rozhovorov. Veľa nováčikov si poťažkávalo na svoj nespravodlivý osud, no neprepočula ani ich vzájomné povzbudzovanie: „Ach, som ja ale nešťastná a biedna!“ poplakala si mrkval

„Prosím ťa, to už prečo?“ spýtal sa citrón, ktorý chcel nájsť novú kamarátku.

„Citrón, keby si ty tušil: môj osud je hlávka síce pekná – zelená, no pozri, som ako tučná ľudská noha, no nemám ani kolená. Celá som oranžová, široké plecica, prištiehle boky, no ako ja môžem tanier zdobiť? Veď ma všetci vysmejú!“

„Drahá, mylíš sa! Si krásna a deťom pomáhaš, aby videli. Pre to, že si taká iná, si ťa ľudia zapamätajú. Ani netušíš, aká špeciálna sa mi javíš. Nuž, ale pozri na mňa: som gulatý a ľudia sa tvária dosť kyslo, keď ma ochutnajú... Som....odporný!“

A zatváril sa tak kyslo, že sa temer sám zo seba rozplakal.

„Ale! Zvažuj slová, milý priateľu!“ prerušil ho pomaranč.

„Ja som oveľa gulatejší, mal by som podstúpiť nejakú diétu. Ty vzpružíš chorého, ale čo ja? Počul som o tom, že mnohé ženy si myslia, že ich stehná vyzerajú ako moja kôra, a to im pripadá odporné – vyzerat' ako pomaranč. Vraj sa aj krémami natierajú... ja som ten odporný!“

„Netrep!“ pripojil sa k debate cesnak. „Ty krásne voniaš a si sladunký! Ale čo ja? Veď ja štípem... a údajne i smrdím!“

Cesnačik to povedal tak smutne, až ho mlčky všetci poľutovali.

A tu zrazu padol zo stromu orech. „Cesnak, ty liečiš 7 druhov neduhov. Si lepší, ako mnohí z nás!“ Ale čo ja? Som akurát tak tvrdohlavý. Tak dlho trvá, kým narastie môj strom, no a koľko rastlín navôkol nevoľky zničí! Keď konečne narastiem, dozriem a na zem padnem vo chvíli, keď som so všetkým ako-tak zmierený. Ľudia ma musia v dlhej tráve hľadať a napokon ma v kuchyni tľú hlava-nehlava. A potom ostanú isto sklamaní, keď uvidia to malé jadro.“

„Ale no! Ale no! Ale no! Ale no!“ povedalo 50 hroznových hláv postupne. „Keby si, orech, tušil, ako sa torte z teba tešila krásna dlhovlasá bosá Iduška! Ale čo ja? Kým si niekto vypočuje aj moju poslednú hlávku, uplynie na slnečných hodinách nejedna minúta a som také unavené! Ani tá torta sa zo mňa nerobí. Niekedy si myslím, že je už toho na mňa priveľa.“ Kým to dopovedala 50. hlava, tretia začala plakať.

Vzlyky prerušili trávnaté trsy: „Len si plač, hrozienko! Tak isto plač, ako ľudia, ktorí si z tvojej čarovnej šťavy pripíjajú pri narodení dieťaťa, ako milenci, čo si vyznajú lásku, ako príbuzní ľudí, čo ich vracajú späť zemi... teda, nielen ty. Všetci dávate tejto záhrade neobyčajnú krásu.“

Hahaha, zasmialo sa čosi... „Že o kráse hovorí obyčajná tráva, dobrá akurát tak pre kravy...“

„Trávnové trsy to začuli, povedali, že je to asi pravda, ale vedeli o tom svoje.“

V tom na lúku prišli Ida a Alam, dali si dole topánky a Ida sa začala smiať padajúcemu dažďu, v ktorom tancovala. Aj Alam sa smial, lebo si všimol, že Idine vlasy sa lesknú. Tešili sa v tej záhrade, lebo tam neboli sami. O chvíľu unavení padli na trávové trsy a hodnú chvíľu pozerali a trochu i závideli tej chudej tenučkej tráve, ako si pokojne rastie zo zeme, ktorá pochopila.

Pohľad do minulosti

[pre: Slnečník 5/1/2015, DSRJ]

V duchu tradícií udržiavania, Onoho² času vznikla táto rubrika po hraniciach medzi tým, čo som Ja a čo už Ja-nie. Prečo-lebo z časopriestorového pohľadu sa zdá krajina Janie nepomerne rozsiahlejšia (ako tá druhá). Hoci z môjho pohľadu vidím iba krajinu Ja (ako prvú). Vidím iba krajinu Ja? Dnes³ si vravím, vtedy⁴ som videl iba seba (krajinu Ja). Dnes, štvormocný (Ivanka, Paulínka, Milko, ja), keď potme otvorím 13-ku⁵, zmocní sa ma nielen Des, ale aj zúfalstvo so žiaľom a štvornásobnou bezmocnosťou, plačom, vreskotom (ÁÁÁÁÁÁÁÁÁÁ...)

Tak si môžem spievať s prázdny dvorom po Filipovi:
„Vtedy iba des,
Dnes
Kompletne ÁÁÁÁÁ...“

A to by som mohol byť rád, veľmi rád – veď mám všetky antidepressívne „nástroje“. A čo všetko sa za tých 10 zažilo – zamiesené na niekoľko paralelných svetov. Lenže ako vraveli staré hovadá: Nestačí!

¹ Dosť Strašná Rubrika Janie

² 2004–2005

³ 2015

⁴ 2004–2005 a predtým, max. 1975

⁵ slobodno si predstaviť čokoľvek

SLNEČNÍK

KULTÚRNO-LITERÁRNY ČASOPIS

Slnečník – trojmesačník pre vlastnú tvorbu, ročník 2015, číslo 1

REDAKCIA

Šéfredaktor: Juraj Majtán

Zástupca šéfredaktora:

Matej Matúš

Redakčná rada: Rudolf

Majtán, Lucia Lenická,

Miloslav Špoták

Editor: Lucia Lenická

Grafická úprava:

Richard Špurnaj

Ilustrácie: Hanka Blažeková

Fotografie: Matej Matúš

Email:

slnecnik.redakcia@gmail.com

Facebook: Časopis Slnečník

Vydavateľ: Juraj Majtán,
Vašinova 50/D, 949 01 Nitra

Nakladateľ: Neformálna skupina Lucia Lenická,
Hana Blažeková, Monika Zavadinová

Náklad: 100 ks

Registračné číslo

Ministerstva kultúry SR:

EV 5221/15

Všetky príspevky sú chránené autorským zákonom.

ISSN: 1336-4499

Obsah

- 3** Úvod
- 4–6** Poézia (Peter Staríček)
- 7–9** Poviedka – KEĎ EKONOMIKA STRÁDA
(Ondrej Krasko)
- 10–14** Fejtón – ACH JAJ, ALE, JA, AKO, MNE, MY
(Nell Goliašová)
- 15–16** Recenzia – Carlos Castaneda, Pravda lži
(Juraj Majtán)
- 17–19** Hudobný antikvariát (Zoltán Kőrös)
- 20–23** Poviedka – BEZDOMOVEC (Juraj Majtán)
- 24–25** Hororskopy
- 26–27** Životopis – Vladimir Nabokov (Juraj Majtán)
- 28–30** Poézia (Rudolf Majtán)
- 31–33** Poviedka – HLADNÁ BALADA II.
(Lucia Lenická)
- 34–40** Cestopis – SEATTLE – SJETÝ V SJETLI
(Matej Matúš)
- 41–42** Poviedka – OBJAVNÉ PLAVBY
(Nikoleta Titková)
- 43–45** Poviedka – ROZPRÁVKA SMUTNÝCH
ULANBÁTARČANOV (Dominika Zúborová)

